ԺԳ. ՏԱՐԻ 3707 (Ս. Տ.) 6 ՅՈՒԼԻՍ 1896 — 24 ՅՈՒՆԻՍ 1896 — 24 ՄՈՒՀԱՌՐԷՄ 1314 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ԿԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂԳԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آره‌ولك غزه‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան դրամեկան արժէք	150
» »	Վեցամսեայ » »	75
» »	Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան ֆրանկ	56
» »	Վեցամսեայ »	28
Ընծիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օսմ. ոսկի	2
Դաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ	Դրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն եւ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հեռախօս՝ տան տպագրական մեքանաներով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԿՆՈՋ ՏԻՊԱՐՆԵՐ

Ռուս օրագրողը կը շարունակէ իր կարծիքները Եւրոպայի կնոջ վրայ, որուն մէկ մասը անցեալ օր հրատարակեցինք։

«Երբ ըսեմ թէ Անգլիոյ մէջ է որ տեսայ ամենէն գեղեցիկ խարտիւղներն ու ամենէն հրապուրիչ շիկահեր կիները, շատեր չպիտի հաւատան ինծի, վասն զի ցամաքային Եւրոպիոյ մէջ Անգլուհին առ հասարակ տգեղ ըլալու համբաւ ունի։

Թերեւս այն տարօրինակ տարազներն են զոր այս կիներ կը հագնին իրենց երկրէն դուրս ելլալէ յետոյ, որ կը տգեղցուցնէ զանոնք, թերեւս էն գեղեցիկ անգլուհիները կը պատկանին այն դասակարգին որ քիչ կը ճամբորդէ, բայց ես այն կարծիքէն եմ նաեւ թէ անգլիացի տիկիններն ու օրիորդները որոնք կը տեսնուին Անգլիոյ մէջ, շատ աւելի գեղեցիկ են քան անոնք որ օտար երկրի մէջ կը տեսնուին։

Անգլուհին շատ անկախ դիրք ունի. օրէնքին կողմէ շատ պաշտպանուած է, և վայ անոր որ ուզէ վնասել իրեն։

Օրինակի համար, երիտասարդ մը որ քիչ մը չափազանց փուքիկոտ երեւնայ մանկամարդ աղջկան մը նկատմամբ, ըստ անգլիական օրէնքին, ստիպուած է ամուսնանալ անոր հետ կամ մեծագումար հատուցում մը վճարել անոր։ Ուստի շատ վտանգաւոր է սիրաբանել այդ օրիորդներուն հետ, որոնց համար սիրահարութիւն մը աւելի ծուղակ է քան ժամանց մը։

Մանկամարդ անգլուհին կաչկանդուած չէ մանկամարդ ֆրանսուհիին պէս, մինակը դուրս կ'ելլայ, շատ անգամ տունական ձեւեր կ'առնէ՝ մերին նման տարազ մը հագնելով, իրեւ ընկեր վարուելով մեզ հետ, ձի հեծնելով, պիսիքէդ նստելով, այնպէս ինչպէս պիտի ընէր լաւագոյն «բոյոյն» մը... կարճ խօսքով միւսոյն անձին վրայ կը հանդիպի երիկ մարդու մը յատկութիւններն ու կնոջ մը հրապոյրները։

Անգլուհին երբ նշանուած է, ուզած է առանձինն դուրս ելլալու անոր հետ որ իր կենակիցը պիտի ըլլայ երկու, երեք, թերեւս տասը տարիէն, վասն զի Անգլիոյ մէջ տարիներով նշանուած կը մնան։ Նոյն իսկ իր խօսակցային հետ երկար ուղեւորութիւններ կ'ընէ, և անշուշտ անգլիական խառնուածքն ու անգլիական դաստիարակութիւնն ունենալու է որպէս զի այս կերպ վատահութիւն մը՝ զոր մանկամարդ աղջիկն ու իր ծնողքը ունին երիտասարդին նկատմամբ, աղէտի մը չյանգի։

Անգլուհին անդամ մը որ կարդուի, ա՛լ չուզեր բան մը ընել, խումբ մը ծառաներ պէտք են իրեն։

«Խոհարարուհի ընելու համար չաւոր զիս», կ'ըսէ երկանը որ ստիպուած է ճար ճարակ ընել՝ պահանջուած հանգստութիւնը կարենալ տալու համար իր կնոջ։

Եւ մինչ երիկը կ'աշխատի, կինը, պէպէքի մը պէս հագուած, կը շրջագայի, ստակ մսխելով՝ շատ անդամ անանկ բաներ գնելու համար որոնք բոլորովին անօգուտ են։

Անգլիոյ մէջ ընտանիքները բազմանդամ են. ունին մինչև 10—12 տղաք. հատ մը ճանչցայ որ 20 տղայ ունէր։

Քանի մը խօսք ալ պիտի ըսեմ իտալուհիին, սպանուհիին, զուիցերուհիին ու պելժուհիին վրայ։

Իտալիոյ մէջէն անցայ միայն իբրեւ զբօսաշրջիկ։ Այն կիները զոր ճանչցած էի այս երկրին մէջ՝ մեծ յատկութիւններ ունենալ կ'երեւնային ինծի. երբ մայր ըլան՝ բարի և գորովալից մայրեր են. երբ տարփուհի են... մինչև աշխարհիս ծայրը քեզ պիտի հետեւին, այնքան արձակուն են քեզի կապուելու, և հարկին քեզի համար անձնազոհ ըլալու։

Սպանուհին, իտալուհիէն աւելի հաւատարիմ, ցոփասէր չէ։

Մինչև հիմա Սպանիոյ մէջ սովորութիւն է բնաւ չմոռցուլ նշանած երիտասարդը որ մանայ նշանուած օրիորդին տունը մինչև որ չամուսնանան։ Այս երիտասարդները կը շատանան իբարու հետ խօսիլ վանդակէն պատուհաններուն մէջէն, ուր աղջիկը պատշգամին վրայ, ինք փողոցին մէջ, ակնարկներ ու հառաչքներ կը զրկեն իրարու։

Սպանուհին նուազ պլրասէր է քան սպանացին. մինչ մարդը ժամեր կ'անցրնէ հագուելու սրբելու համար, կինը ընաւ չի բաժնուիր իր սեւ արդուզարդէն որ ընդունուած է աւելի կամ նուազ բարձր դասու պատկանող սպանուհիէն։

Ընդհակառակը հասարակ ժողովրդեան մէջ կինը կը սիրէ պառաւ զոյները։

Շատ գեղեցիկ աղջիկներ տեսայ Սպանիոյ մէջ, տիպարներու զարմանալի այլազանութեամբ մը. թուխ, խարտեաշ, շէկ, ամեն երանգներով... Նրբակերտ, շնորհաձեւ, յոյժ միամիտ, յոյժ մնապաշտ— այս երկնային արարածներ կարող են մոռցնել տալ բոլոր միւս կիները, պատուական զուիցերուհին օրինակի համար, յոյժ աշխատասէր, յոյժ առաքինի, բայց քիչ անգամ սիրուն։ Զափազանց կ'աշխատի, այնքան արձակուն չէ որ յորդանք միայն կը ներշնչէ։

Պելժուհին շատ կը նմանի ֆրանսուհիին. բարեմիտ է, նուազ կեղծաւորիչ։ Ֆլամանուհին՝ աւելի հետեւակ գեղեցկութեամբ մը, զուրկ չէ սակայն հրապոյրէ։

Սակայն եկաւ վայրկեան մը օրուան մէջ ուր յոգնութիւնը երկու տղաքները նստեցուց վարդագոյն ձաղերով ծաղկաւորուած փոքր պուրակի մը եզրը չոր տերեւներով համակ ճաճատուն...

Եւ ա՞յն ատեն։

Լաւ ուրեմն, ոչ, բան մը չըսին իրարու։ Իրենց աչքը անոնց պէս չէր որոնք այնքան շուտ իրարու կը խոստովանին։ Թոզուցին որ իրկունը խորհրդալից իջնայ ամենէն գեղեցիկ երազին վրայ զոր տեսած ըլլային իրենց կեանքին մէջ, սրտաշարժ, արագ, բնութենէ անուշնոտուած, որուն աշխարհ վարդակս վերջալոյս մը եկաւ յանկարծ տալ մտերմութեան համար մը հորիզոնին վրայ տեղ տեղ վառելով պատուհաններ կամ անտեսանելի սեմեր որոնք մոտծեր կուտային դարձերու վրայ դէպ ի սիրելի էակներով լի բնակարաններ։ Որովհետեւ հովը կը զովանար, Սեսիլ անպատճառ ուզեց Ձէքի վիզն անցունել բուրդէ կնգուղ մը զոր հետ առած էր։ Հիւսուածքին կարգութիւնը, խնամտ զարդի գաղութիւնը, բուրումը... գլուխի մը պէս եղաւ որ տժգունեցուց սիրահարը։

—Ի՞նչ ունիր, Ձէք... հի՞ւանդ էք։

—Օ՛հ, ոչ, Սեսիլ... երբէք այսքան առողջ չեմ եղած։

Աղջիկը բռնած էր անոր ձեռքը. բայց երբ ուզեց հետ քաշել, տղան ինքն ալ դայն բռնեց։ և հոն մնացին պահ մը լռիկ, մատներին իրարու անցուած։

Այսչափ։

Երբ ագարակ իջան, տոքթորը նոր եկած էր։ Վարը քակին մէջ կիմացուէր իր թարմ բարի ձայնը և թաւալումը կառքին որուն ձիերը կը հանէին։ Աշնան իրիկունները զովութիւնը լի դարաստաններու պատեր կը քիրէին կանգնէին որոնք չատ անգամ կը վերջանային խորհրդաւոր փոքր տաղաւարներով, վանդակափեղկերէնին գոց, իբր թէ անոնք պահէին իրենց ստուերին մէջ. միւս կողմէ Սէն գետն էր, ուր սահանակներու տուներ կային միայն և ուր յամրարար կը սահէին հոսանքին յանձնուած՝ փոյտի երկար շարքեր, տափանաւեր, որոնց առաջնակումն ու յետնակումը վառած կրակները լռիկ կայրէին ալիքներէն ցոլանալով։

—Զի՞ս մտիր, Ձէք... կըսէր տոքթորը։

Ի՞նչպէս պիտի մտնէ։ Սեսիլի մեծ շալին ծոցերը անոր կը դպչէին, և յետոյ այնքան արիւ կար իր յիշատակներուն մէջ։

Աւա՜ղ, ինչո՞ւ մոլորիլ մը կը յաջորդէ այս տեսակ հրաշալի օրերու։ Ինչո՞ւ կեանքը երազով կը համակուի։ Ձէք գիտէր հիմա թէ կը սիրէր Սեսիլը։ բայց կը զգար նաև թէ իր սէրը ամեն տեսակ շարաբանքներու կը սահմանէր զիրենք։ Անիկա չատ բարձր էր իրմէ, ու թէև չատ փոխուած ըլլար անոնց քով ապրելով, թէեւ քիչ մը նեղած ըլլար իր կոչտ կեղեւը, ինքզինքն անարժան կը զգար այն սիրուն աղջկան որ զինքը կերպարանափոխած էր։ Միակ դաղափարը թէ մանկամարդ աղջիկը կրնար դուշակել իր սէրը՝ կը նեղէր զինք անոր քով։ Արդէն առողջութիւնը տեղը կուգար, և կը սկսէր ամօթ զգալ իր երկար անգործ ժամերէն «դեղարանին» մէջ։ Սեսիլ այնքան արիասիրտ, ա՜յնքան աշխատասէր էր։ Ի՞նչ կը մտածէր իր վրայ, երբէ չարաւնակէր հոն մնալ։ Ինչ ալ ըլլար, մեկնելու էր։

Առտու մը Գ. Ռիվալի տունը գնաց շնորհակալ ըլլալու և իր որոշումն հաղորդելու համար.

—Իրաւունք ունիս, ըսաւ մարդուկը. ահա ուժովցար, առողջացար, աշխատելու է... Ձեզի ունեցած թղթովդ չուտով կըրնաս գործ գտնել։

Պահ մը լռութիւն տիրեց։ Ձէք չատ յուզուած կը զգար ինքզինքը, ու նաեւ քիչ մը նեղուած տարօրինակ ուշադրութենէն որով Գ. Ռիվալ իրեն կը նայէր։

—Բան մը չունի՞ս ինծի ըսելու... հարցուց յանկարծ տոքթորը։

Ձէք կարմրելով, չփոթելով, պատասխանեց.

—Բայց ոչ, պարոն Ռիվալ։

—Ա՛հ... կը կարծէի սակայն որ երբ մէկը սիրահարուած է ազնիւ աղջկան մը որ իբրեւ ազգական ծերուկ մեծ հայր մը միայն ունի, անկից պէտք է ուզէ զայն։

Ձէք, առանց պատասխանելու, ձեռքերովը ծածկեց երեսը։

—Ինչո՞ւ կուլաս, Ձէք։ Ազէկ կը տեսնամ որ գործդ դէպ վիճակ չունի, քանի որ նախ ես կը խօսիմ։

—Օ՛հ, պարոն Ռիվալ, կարելի՞ բան է։ Ինծի պէս ողորմելի զործաւոր մը։

(Շարունակելի)

ՀԵՏԻՈՏՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ԽՐԻՄ

ՈՒՂԵՒՈՐԻ ՄԸ ՑՈՒՇԱՏՍԳԻՆ

Խրիմը, կամ լաւ եւս Խրիմի հարաւային եզերքը այն է Ռուսիոյ համար ինչ որ է Ռիվիերա Ֆրանսայի համար։ Գրէթէ միեւնոյն կլիման է, միեւնոյն բուսականութիւնը, և իրօք, օտար զբօսաշրջիկը որ Ռուսիա կը մտնէ Խրիմի ճամբով՝ շատ պիտի զարմանայ տեսնելով այնքան թաւնի, մանկուիա, չքեղ արքատունկեր, կապոյտ ծով մը որ կը ցոլացնէ դրէթէ մշանշնապէս կապոյտ երկինք մը, երկրի մը մէջ որուն համար ձիւներու երկիրը։

Սեբաստոպոլէն մոտ այս գեղեցիկ երկիրը Օտեսայէն գալով։ Շատ տաժանելի և բիչ հետաքրքրաշարժ ուղեւորութիւն մ'է։ Հարաւային Ռուսիոյ մեծագոյն մասը կը բազկանայ անսահման հողերէ որոնք մշակման ջանչելի հոդեր են, այլ չունին հրապուրիչ բան մը զբօսաշրջիկին համար և մանաւանդ հետիոտն զբօսաշրջիկի մը համար։ Քսան, երեսուն մղոն տեղ կը քալէի առանց հանդիպելու ոչ միայն քիչ մը տուներ, այլ և ոչ իսկ խոտի չիզի մը։ Միեւնոյն ժամանակ, որովհետեւ ամառուան մէջ կը ճամբորդէի, արեւը սոսկալի կերպով կիզիչ էր։ Ռէօմիւրի 30էն 40 աստիճան տաքութեամբ։

Այցելած եմ Սահարան, լաւ հարաւային Ռուսիոյ սեբեները (անջրդի և անբեր դաշտեր) մանաւանդ երբ ցորենները կըտրուած են, շատ կը նմանին հարաւային Ալժերիի անապատին. մինակ իրենց միջև սա տարբերութիւնը կայ որ ռուսական սեբեմները միլիոնաւոր մարդիր կը անուցանեն Ռուսիոյ մէջ։ Ակից ահագին քանակութեամբ ցորեն կ'արտադրեն, մինչ Սահարան, բաց ի իր ովասիսներէն, բոլորովին մեռեալ երկիր է և միայն կեդրոնական Ափրիկէի քարաւանկրթութիւնն արգիլելու կը ծառայէ։

Աւասիկ նմուշ մը անհատական ձեռքերու մէջ հաւաքուած հսկայական հարստութեան որ մի միայն կը բաղկանայ գետիններէ։ Թուանշանները զրոս պիտի յիշեմ աւելի պերճախօս են այս մասին իմ բոլոր ըսելիքներէս։

Գ. Ֆալց-Ֆեյնի ստացուածքները 135,000 դեսեատին տարածութիւն ունին, այսինքն իբր 137,000 էկտար։ Բայց իբր թէ այս չափը չի բաւեր իրեն, դանդան կայուածատէրներէ ալ վարձու կը քանէ 50,000 էկտար տեղ, ինչ որ 187,000 էկտարի կը բարձրացնէ ամբողջութիւնն հողերուն զրոս կը չահագործէ երկրագործական տեսակէտով։ Այս թիւերը բաղդատելով այն թիւերուն հետ զրոս կը ներկայացնին գերմանական կարգ մը իշխանապետութեանց տարածութիւնը, կրնայ ստուգուիլ որ Գ. Ֆալց-Ֆեյն աւելի հող ունի քան յիշեալ իշխանապետութիւնները։ Այս ահագին ստացուածքին վրայ Գ. Ֆալց-Ֆեյն կը մեծցունէ 250,000 ոչխար, 1035 ձի և 6533 եզ և կովի։ Վերջապէս 439 ուղտեր ման կը կազմեն այս կենդանիներու ամբոխին. այս ուղտեր միայն դաշտային աշխատութեանց յատուկ են։

Վերջացնելու համար աւելցնենք թէ Գ. Ֆալց—Ֆեյն 9200 այր և կին կը գործադրէ իր գործերուն մէջ և թէ իր տարեկան եկամուտն է իբր երեք միլիոն ռուբլի։

Խրիմ կը հասնիմ Բերիքօրի պարանոցին վրայ կառուցուած Բերիքօր փոքր քաղաքէն։ Քիչ մը անսովոր կերպով ըրի մուտքս։

Գ. Ֆալց—Ֆեյնի տան մէջ հանդիպած ըլլալով Տոնի Բոզաքներու Շրջ գունդին, գնդապետէն հրաւիրուած ըլլալով միասին ճամբորդել, եռանդեամբ կընդունիմ այս հրաւէրը և գունդին գլուխն անցած չորս հինգ օր քանի կը ճամբորդեմ ուղղուելով դէպ ի Սինֆիլորոբոլ, Սեվաստոբոլ։

Ռուսական առած մը կըսէ.

«Մէկը որ ոտքով կը ճամբորդէ չի կըրնար ընկերիլ մէկու մը որ ձիով կը ճամբորդէ»։

Կը յուսամ որ ես հակառակն ապացուցի։ Բոզաքները ձի նստած էին, մէկ ժամուան մէջ գրէթէ 8 վերստ տեղ երթալով։ Ես ալ անոնց պէս կընէի։

Այս ճամբորդութեան շնորհիւ կրցայ ուսումնասիրութիւններ ընել քոզաքներու վրայ, որոնք ռուս զինուորներուն էն անվեհերներն ու էն ահաւորներն են։

Շատ ենթադրութիւններ կան քոզաքներու ծագման վրայ։ Ստոյգ է որ զանազան ցեղերու խառնուրդ մը են։

Շատ քան զինուորներ են, հաւատարիմ ծառայողներ իրենց երկրին, համակրելի ընկերներ, պատուական երգիչներ ու պարողներ։ Իրենց երգերն ու պարերն արեւելեան չափով շատ հետաքրքրաշարժ են և շատ սիրուն երեկոյթներ անցունել տուին ինծի, երբ բացօթեայ բանակելով, կը հաւաքուէին ընթրելու համար, տեղական բանի մը գաւաթ գինի խմելու և մեր օրուան տպաւորութիւնները փոխանակելու համար։ Այն ատեն բերել կուտային գունդին գբասեղիքիները (պարողներ). շատ անգամ մինչև լոյս կը շարունակէինք մեր խրախճանքները։

Սիմֆերոբոլի մէջ հրաժեշտ կ'առնեմ ուշիկիներէս և ճամբան կը շարունակեմ առանձին։

ՏԻՐԱՑՈՒՆ ՈՒ ԺԱՄԿՈՂԸ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՑ

Ե.

Մեր ընթերցողը անշուշտ ճանչցան այս երկու անձերը, մին ոչ Մարգարն էր և միւսն ալ իր գիրը։ Վերջինը ոչ իր արտաքին միմիանց է, անոր կապակին է, գեղջուկ մշակներուն մէջ, և այս գիրներն իրենց ոչխարներուն համար շատ բան են, ու թէպէտ ոչ Մարգարը կը նախատէր, կը հայհոյէր, այլ անոնք իրարու լեզուն կը հասկնային, գիր Սրբոն հայհոյանքէ չէր վնասեր, բաւական է որ փոքր կուչ լինէր և ոչ կին, ամէն օր իր ակրան (նախաճաշն) սիրով մածունէն բերէր։ Այդ բաւ էր իրեն։

Գիւղապետն սկսաւ անհամբերութեան նշաններ ցոյց տալ, որովհետիւն երթալով կաւելնար Նորա աչքին այս անգամ դարձան դէպ այն «Սէկրնա» դուրսն ճամբան, որ կերկարէր Ա. գիւղի կողմն։ Նա ինչ որ բան մը նկատեց այդ ճամբուն վրայ, և շուտով չկրցաւ դարդկելով, ոտքի ելաւ, ու սկսաւ գլխել։

—Եկա՞ն, բաւ, խրովի, նայա՞թ սատանին, իրկուն ըսին թէ՝ երկու օրէն հոգիս գան, չէ, ըտ սեւ գլխուց իմ մխ փշամդ, ձէն ոսկիին կուտայ, գլուխ կախ մարդոց Աստուած ինքն խնայէ։

Այս մտմտուքի մէջ էր, երբ հասան տիրացու Մարտոն ու գիւղապետի կուսակից քանի մը հարկ գեղացիներ։

Նա դեռ ոտքի վրայ էր։

Տիրացու Մարտոն մտիկնալուն պէս՝ ուշ Մարգար չկրցաւ զսպել իւր բարկութիւնն, և քանի մը քայլ առնելով դէպ Մարտոն, պոռաց, ո՜, խաբեբա՛յ, սեւերե՛ս, հերը չեղա՞ւ, խաբելով խաբելով, դու գիմ տուն ուրեցիր. չէ՞, ես իրկուն կանչեցի զքեզի, ո՛ւր մանցիր շան պէս, ու երեկ պահեցիր, չէ՞, ամիս մ'Ի՞դաւ որ քեզի կըսեմ, հիսապներդ տես, մաքրէ՛, վաղ ամօթով չեղնիր։

—Է՛, ճանըմ, պատասխանեց Նեպացած տիրացուն, քուսն ալ մէկ պօռպալ մ'է, էլ ի՛նչ ունիս, էտ ի՞նչ աւել պակաս խօսքեր են, ձըր հարիր տարուայ հիսապներն էլ մարբեցի, դեռ գո՞ւք կը դանդաղիք, պարտիզպան չխօսայ, գող կը խօսայ, սէլ չգոռայ, սէլաւորն կը գոռայ, չըսե՞ս, չա՞ս Մարտոներ պըտի գանաս։

—Դի՛հ, գոտկաց տեղէն Մարգարը, չխօսամ փոքս կը պատռի, ու տիրացուի ձեռքէն բռնելով՝ Ա. գեղի ճամբան ցուցուց անոր, տե՛ս, կայր աչօքդ, ահա հեկան, ու մինք դեռ չկրցանք իմանալ զգեղի հիսապն, առնելի՞ք ունինք թէ տալիք, ու գանալով համարներուն, աղբէ՛ր, դուք ըսէք, իրա՞ւ եմ թէ անիրաւ։

—Հա՛, իրաւունք ունիս, պատասխանեցին համարներն, բայց Մարտոն ճամբու հետ մեզի ըսաւ թէ՝ տէվլէթներն զրաստակին, իսկի բաց չկայ, ու 700 դուրուշ էլ պարքա կը մնայ գեղացւոց կողմն, դու է՛լ, յորի՞ կը բարկանաս, քիթի մրմրէն ի՛նչ հեռու է, ահա Մարտոն, ահա դու, կարդացէք զտէվլիթէր, մեք էլ իշկինք։

—Գրէր, բաւ, ծերացուն, դուք էլ գեղի մեծերն էք, ձիւնէ ի՛նչ պահեմ, մըր հիսապն արդար եղի պէս մաքուր է, սակրչն ուէս Մարգար մինպայ, ինչ որ փոխուեր է, նուիրակից կը վախենայ, ճանըմ էտ սեւ գլխեր ես չա՛ս եմ տեսիր, հեղ մը թըղ իգայ, կը տեսնայ գիր, խո՛ հանդ չէ, ընձի տիրացու կանչեր են։

—Ի՞նչն ուէրակ, ըսին գեղի երեւելիք։

—Հապա՛, քիթմիթաց ուէս Մարգար, Ս. Հայրուերը քննիչք եղեր է մըր հիսապներուն, մեծաւորի հրամանքով, էտ ադուէս Համբարն ու Գրօն ու Կաբոն գաղեր գանգտեր են, հա՛ հա՛, էս ձիաւորներն որ կերեւան դուրսն ճամբէն, էնոնք են։

—Ի՞նչ կըսես, նկատեցին անոնք զարմացմամբ, հապա՛ մեզի ինչո՞ւ չըսիր, մենք ալ կերթայինք մեծաւորին։

—Ես ալ իրիկուն լսեցի, պատասխանեց, ու իրկուն կանչեցի էս գաւառագիտուն տիրացուն չեկաւ, դուք ալ չերեւացիք ու էնպէս մնաց։

Ուէս Մարգար զգիրն պատուիրեց, որ երթայ իր և համբաներու ձիաններն պատրաստէ, նուիրակին դիմաւորութեան երթան, և ապա տիրացուին նշմար տուաւ, տէվլիթէն կարդալու։

Տիրացուն համոզեց Մարգարին ալ, թէ անհոգ մանցի, հիսապներ տեղը են, ամէն ծակուծակուկ գոցած եմ, 700 դրուշ ալ պարքա կը մնայ գեղին գիւղապետն և ընկերք՝ կամայ ակամայ համոզուեցան, ու տիրացուն ալ հետերնին առած գացին ընդ յառաջ նուիրակին, մանաւանդ յուսալից էին, որ վարդապետն իրենց դիտնական տիրացուին առջեւ ձէն չպիտի հանէր։

Երեսփոխ Համբարն նստած, ու կօտիկ մը սեւխաւան մածուն կ'ուտէր, երբ իրեն ներկայացան երկու գեղացի աղքատներ Դանոն ու Աշօն, ու լալխփման ոտքերն ինկան, «Աստծու սիրուն, Համբար, դու ճար մ'իրէ մեզի, աւրեցին մըր տունն, քակեցին մըր հոգին, էլ դանակ ոսկրին հասաւ, ի՛նչ եղաւ, որ աղքատ ենք, — Աստուծոյ ստեղծած չե՞նք։

—Ի՞նչ եղեր է, տղայ, ո՞վ է ձեզի նեղացուցած, ես խապրիկ չուտիմ, չիտակն ըսէ՛ք, ինչ է ձեր գանգատն։

—Մ'վ է, դու չես գիտեր, էլ ավ պիտի եղնի, —ուէս Մարգարն ու արդար տիրացուն։ Գիտես ինչեր ըրին, իմ պարտ պլիկ մ'է, յիսուն դուրուշ, տէվլիթէրի մէջէն էլ գրուկ է, հարիւր երեսուն դրուշ առաւ ինձմէ, դեռ էսօր կուզեն, ըսաւ Դանոն. դու ըսէ, ի՛նչ սեւ բաշիմ գըլխուս, ի՛նչ ընեմ։

—Զպլիկ թոզուն, ըսաւ Աշէն, դիմ խարտեշ երկու անգամ առաւ, փուսայայ տուին թէ՝ պարտք չմնայ, էսօր հեղմ էլ կուզեն։

Դեռ խօսքը չէր լրացած Աշէի բերան, ետեւէ ետեւ բազմաթիւ գեղացիներ ալ լեցուած, ամէնքն ալ սա գանգատը կ'ընէին թէ՝ իրենց պարտքերն երկու անգամ, և ոմանք երեք անգամ վճարած են քեաթիպին, փուսայայ (անպարտապիր) ստացած, և հիմայ նորէն կուզուի, կ'ըսուի Համբարին որ իրենց հետ փնտռայ, գանգատին մեծաւորին, ու Մարգարն պաշտօնէ հանել տան, Թող Համբարը կառավարէ գեղը։

—Տօ՛, մ'ղդ, կանչեց Զքօն, խօսքն Համբարի ուղղելով, ի՞նչ է գլուխդ քաշեր ես գուռդ, կծկեր նստեր ես, ի՛նչ եղաւ քեզի, էտ կուռքն (ակնարկելով Մարգարը) մեր միան կերաւ, դարձաւ ոսկրներուն, վաղ քու վրայ էլ կը գառնայ, տնաչէն, դու է՛լ Ժամա, խո՛ Մարգարի հօր արան չէ էս գեղն, փտաւ մէջ։ Էտ հեղ դո՛ւ եղիր, Թերեւս քիչ մը մարբենք գեղի ժիտուկ հիսապներն, դու խապար ունի՞ս, գեղի տունն աւրեցաւ տիրացուի ձեռքէն։ Ուրիշ մը կը գանգատէր թէ՝ իր լծկան եղն, որ 200 դահեկան կ'արժէր, 70 դահեկանով ծախէր, պարտքն հատուցիր, կրկին պարտական է, ոմանք իրենց կովն, ոչխարն, տրմանք, խոսեր էն. կիսագին ծախած, մինչեւ իսկ կանանչ արտերը գրաւ դրած տուած են Մարտոյին, որ օր յառաջ փոզպատ ապատեն, խա՛, աւեր տուն քեաթիպն՝ գատուանի գգիրին պէս ըրաւ, իր տարիարն իսկի չաւրեր։

Համբար տեսաւ, որ ստուգիւ Մարգար և վանքէն եկող նոր քեաթիպն ամէն կերպ ստորնութիւններ և գեղծումներ գործեր էին գիւղական հաշիւներու մէջ, ու գործելու վրայ էին, առանց խղճալա՝ գոնէ այն աղքատներուն, որք իրենց բերնի պատուան անգամ կը ծախէին պարտական չմնալու համար։ Նոքա՝ մինչեւ խորը՝ կը կեղեքին թշուառ անկիզու եւ անգէտ գիւղացիներուն, զգուշանալով սակայն կարգ մը համաներէ, որք կրնային ըստ առաջին՝ «իրը կորիլ չաղայքէն։

ԴԵՂԱՄ

=)(105)(=

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱԼՓՈՆՍ ՏՕՏԷ

ՁԷՔ

Սէն իջնող բլրակներուն վրայ գործաւորներու խումբ մը ծռած էր քաղելով, թերթատելով այն կարկուտի ապմուկով զոր կը հանեն չիրամները իրենց թթենիներու ճիւղերուն վրայ։ Ձէք և Սեսիլ իւրաքանչիւրն ուռիի կողով մը առաւ և աշխատութեան վազեցին ըստ բաստի։ Օ՛հ, գեղեցիկ վայր, նկարչական գիւղանկար մը ընդնշմարուած որթատունկերուն մէջէն, նեղ, դարձդարձիկ Սէնը, լի մշտականանչ կղզեակներով, Պալի մօտ Հաենսի մանրանկարին պէս բան մը իր ջուրի ապմուկով, յորձանապատուտքներով, և այս ամենուն վրայ արեւը որ կը բարձրանար ոսկեգոյն մշուշի մը մէջ ճերմակ նուրբ կիսալուսնով մը այդ գեղեցիկ օրուան մէջ դնելով ապառնայիքը աւելի երկար գիշերներու և կանուխ վառուած կրակներու։

Արդարեւ այդ գեղեցիկ օրը չատ կարճ եղաւ, զեթ Ձէք չատ կարճ գտաւ զայն։ Վայրկեան մը չբաժնուեցաւ Սեսիլէն, միշտ աչքին առջեւ ունեցաւ անոր նեղ եզերքներով յարդէ գլխարկը, ծաղկեզարդ բերքալէ շրջագեստը և իր կողովը զոր կը լեցնէր խնամով քաղուած ամենագեղեցիկ ողկոյզներով չրջապատուած այն զոլապոտ չոգիով՝ գիւրարկ ինչպէս թիթեռներու վարսին, որ թափանցիկ կընէ խաղողի հատին ազօտ ապակիի մը պէս։ Միասին կը նայէին պտղի այդ ծաղկին. և երբ Ձէք վեր կառներ աչքերը, իր բարեկամուհիին այտերուն վրայ, անոր քունքերուն, շուրթերուն անկիւնը կը սքանչանար համանման ազուամազի մը վրայ՝ փոշի մը այնքան նուրբ, պտարանք մը ամեն գիծերու, ինչ որ ապրը, մատաղութիւնը, մանուութիւնը կը թողուն ողկոյզներուն վրայ։ Մանկամարդ աղջկան մազերը՝ թեթեւ ու հովին վար առնուած, կաւելցնէին այս չոգիանման երեւոյթը։ Երբէք այդքան վիթխարագեղ չէր տեսած անոր դէմքը։ Մարդանքը, իր գոյզ աշխատութեան զրդռումը, ամբողջ այգիին մէջ տարածուած զուարթութիւնը այգեկութողներու կոչերէն, երգերէն, ծիծաղներէն, այլափոխած էին Գ. Ռիվալի անդորր տանտիրուհին. նորէն մեեւնոյն մանկուհին կըլլար, դարվարներուն վրայ կը վազէր, ուսին վրայ կը տանէր կողովը՝ բարդուկը վեր, իր այնքան մաքուր դէմքը բեռին հաւասարակշռութեանը ուշադիր, այն չափուած քալուածքով զոր Ձէք կը յիշէր տեսած ըլլալ Պրբիոն կիներուն վրայ որոնք ջուր կը վոխադրէին իրենց գլխուն վրայ լեցուն սափորներով և որոնք կուգային իրենց ընթացքին ամապարանքն և բնական անհրաժեշտ զգուշութիւնը իրարու հետ հաշտեցնելու։

Սակայն եկաւ վայրկեան մը օրուան մէջ ուր յոգնութիւնը երկու տղաքները նստեցուց վարդագոյն ձաղերով ծաղկաւորուած փոքր պուրակի մը եզրը չոր տերեւներով համակ ճաճատուն...

Եւ ա՞յն ատեն։

Լաւ ուրեմն, ոչ, բան մը չըսին իրարու։ Իրենց աչքը անոնց պէս չէր որոնք այնքան շուտ իրարու կը խոստովանին։ Թոզուցին որ իրիկունը խորհրդալից իջնայ ամենէն գեղեցիկ երազին վրայ զոր տեսած ըլլային իրենց կեանքին մէջ, սրտաշարժ, արագ, բնութենէ անուշնոտուած, որուն աշխարհ վարդակս վերջալոյս մը եկաւ յանկարծ տալ մտերմութեան համար մը հորիզոնին վրայ տեղ տեղ վառելով պատուհաններ կամ անտեսանելի սեմեր որոնք մոտծեր կուտային դարձերու վրայ դէպ ի սիրելի էակներով լի բնակարաններ։ Որովհետեւ հովը կը զովանար, Սեսիլ անպատճառ ուզեց Ձէքի վիզն անցունել բուրդէ կնգուղ մը զոր հետ առած էր։ Հիւսուածքին կարգութիւնը, խնամտ զարդի գաղութիւնը, բուրումը... գլուխի մը պէս եղաւ որ տժգունեցուց սիրահարը։

—Ի՞նչ ունիր, Ձէք... հի՞ւանդ էք։

—Օ՛հ, ոչ, Սեսիլ... երբէք այսքան առողջ չեմ եղած։

Աղջիկը բռնած էր անոր ձեռքը. բայց երբ ուզեց հետ քաշել, տղան ինքն ալ դայն բռնեց։ և հոն մնացին պահ մը լռիկ, մատներին իրարու անցուած։

Այսչափ։

Երբ ագարակ իջան, տոքթորը նոր եկած էր։ Վարը քակին մէջ կիմացուէր իր թարմ բարի ձայնը և թաւալումը կառքին որուն ձիերը կը հանէին։ Աշնան իրիկուններուն զովութիւնը լի դարաստաններու պատեր կը քիրէին կանգնէին որոնք չատ անգամ կը վերջանային խորհրդաւոր փոքր տաղաւարներով, վանդակափեղկերէնին գոց, իբր թէ անոնք պահէին իրենց ստուերին մէջ. միւս կողմէ Սէն գետն էր, ուր սահանակներու տուներ կային միայն և ուր յամրարար կը սահէին հոսանքին յանձնուած՝ փոյտի երկար շարքեր, տափանաւեր, որոնց առաջնակումն ու յետնակումը վառած կրակները լռիկ կայրէին ալիքներէն ցոլանալով։

—Զի՞ս մտիր, Ձէք... կըսէր տոքթորը։

Ի՞նչպէս պիտի մտէր։ Սեսիլի մեծ շալին ծոցերը անոր կը դպչէին, և յետոյ այնքան արիւ կար իր յիշատակներուն մէջ։

Աւա՜ղ, ինչո՞ւ մոլորիլ մը կը յաջորդէ այս տեսակ հրաշալի օրերու։ Ինչո՞ւ կեան

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 24/6 ՅՈՒԼԻՍ, 1896

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԱՄՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՊԷՏՔ Է ԿԱՐԳՈՒՄԻ ՔԵՆԻՆ ՀԵՏ

ՎԻՃԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԼՈՐՏԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎՈՅՆ

Լորտերու Ժողովոյն անցեալ ուրբաթի նիստին մէջ,

ՏԸՆԻԼՎԸՆ ԿՈՄՍԸ խնդրեց որ Բ. ընթերցմամբ ընդունուի այն ծրագիրը որ այրիները կ'արտօնէ իրենց հանգուցեալ կնոջ քրոջն հետ կարգուելու։ Բաւական որ այս խնդիրը 40 տարիէ հետէ այնքան ծեծուած է անգլ. Խորհրդարանին մէջ և արտաքոյ Խորհրդարանին՝ որ թերեւս դէմ վատերը ծանօթ են կատարեալապէս, և զանոնք յեղյեղել չուզեր։ Իւր խնդրածը նոր բան մը չէ։ Ամուսնական բարքերն ու օրէնքներն յեղափոխել չառաջարկեր։ Իւր խնդրածն այս է միայն որ Անգլիոյ ամուսնական օրէնքը ներդաշնակութեան մէջ դրուի աշխարհի հրեսին վրայ գրեթէ ամեն քաղաքակիրթ հասարակութեանց ամուսնական օրինաց հետ։ Ուր որ օրէնքը կ'արտօնէ այրի մը քեռիին հետ ամուսնանալու՝ հետեւանքն անարգութիւն եղած չէ, այլ ընդհակառակն նպաստաւոր եղած է բարոյականութեան։ Ի Ֆրանսա սոյնպիսի ամուսնութիւնը արտօնուած են վաղուան տարէ հետէ։ Միացեալ Նահանգաց իւրաքանչիւրը մէկ մէկ տասակ ամուսնական օրէնք ունի։ Մէկ Նահանգին օրէնքը կրնայ բոլորովին տարբեր ըլլալ միւսէն։ Բայց անխարիր ամենուն մէջ ալ քեռիին հետ ամուսնութեան թոյլատրուած ըլլալն ոչ ապաքէն կը հաստատէ թէ այսպիսի դրութիւն մը անարդարոյական, հակաբրիստոնէական բան մը չունի իւր մէջ։ Նոյն իսկ Անգլիացիք իրենց մէջ համաձայն չեն այսպիսի ամուսնութիւններն արգիլելու։ Մեծին Բրիտանիոյ Անգլիացիներուն համար արգիլուած այս ամուսնութիւնը թոյլատրուած են բրիտանական Ցէրութեան ուրիշ մասերու Անգլիացիներուն համար։ Մեծին Բրիտանիա այս մասին ալ մեկուսացեալ դիրք մ'ունի, բայց ամենեւին փառաւոր մեկուսացում մը չէ այս։ (Մ.Ֆ.)։ (Ակնարկութիւն Պ.Կոչբնի ճառին արտաքին աշխարհավարութեանն վրայ, յորում կ'ըսէր թէ «Անգլիա փառաւոր մեկուսացման դիրքի մը մէջ է»։) Քեռիին հետ ամուսնութիւն արտօնելու խնդրոյն մէջ, անկիրքն Եկեղեցին մեկուսացեալ դիրք մ'ունի։ Բայց մեք կուզենք վերապատուելի եպիսկոպոսներուն որ իրենց իշխանութիւնն ի գործ չդնեն արգիլելու համար ամուսնութիւն մը որ հակառակ չէ Անգլիոյ ժողովրդեան տուար մեծամասնութեան խղճին, մանաւանդ գործաւոր դասերու խղճին։ Քեռիին հետ ամուսնութեան կարելիութիւնը կարեւոր է մանաւանդ աղքատ դասերուն համար։ Մարդուն կինը կը մեռնի։ Ո՞վ պիտի նայի զաւակներուն։ Հարուստ չէ որ զանոնք հոգալու համար վարժուհիներ, սպասուհիներ ունենայ։ Շատ հեղ քեռին տունը կ'ըլլայ, որ իրեւ մայր կը խնամէ իւր ողբացեալ քեռորդիները։ Հիմա քեռիին հետ ամուսնութիւն թոյլատրուած չըլլալուն պատճառու, աղքատիկ և անձուկ բնակարանի մը մէջ այրի մարդուն և քեռիին այս կենակցութիւնը գայթակղութիւն և դուրէ անարդարութիւն ալ յաւալ բերէ։ Մարդն եթէ կարենայ կարգուիլ իւր քեռիին հետ, հանգուցեալ մայրէն եռքն ամենէն յարմար մայրը տուած կ'ըլլայ իւր զաւկներուն։ Խորթ մօր մը տան մէջ մտնելուն և տղոց դժբախտանալուն առաջքը կառնուի։ Արհեստաւորաց Միութիւններուն Համաժողովն և 254 բաղաքապետութիւնք համաձայն հանրագրեր բերին Ժողովոյս՝ ծրագրիս ընդունելութիւնը խնդրելով։ Լոնտոնի և դաւառաց գրեթէ ամեն կարեւոր լրագիրք տարիներէ հետէ կը ջատագովեն այս ծրագիրը, զոր Ժողովս 1894ին մերժեց՝ գլխաւորապէս կղերական քուէից ուժով։ Ցեմնելով մեր ծրագրին դէմ խօսողներուն կիրքը, կը հարկադրինք առաջարկել իրենց թէ մեք չենք առաջարկեր բանագատել ամեն այրիներն որ անպատճառ իրենց քեռիին հետ ամուսնանան։ (Մ.Ֆ.)։ Մեր ներկայացեալ թոյլատրիչ ծրագիրն է, ոչ թէ պարտաւորիչ։ Արգէն ներկայ օրէնքին դրած արգելքն յարգուած չունի։ Ամուսնալ ինք այդպիսի արգելք մը չէ դրած։ Բնական օրէնքն ալ չի նուիրագործեր այդպիսի արգելք մը։ Եւ այս արգելքը չատ ծանր կը ճնշէ ժողովրդեան խոնարհագոյն դասուն վրայ, որ ազգին մեծամասնութիւնը կը կազմէ։

* * *

Բեռնի կոմսն առաջարկեց մէյ մ'ալ երեք ամիս եռքը կարգալ այս ծրագիրը, (ի նկատ չառնուլ զայն)։ Մրագրին պնչտպան կոմսն ըսած էր թէ քեռիին հետ ամուսնութեան գրութիւնը բարեգործ արգելք տուած է գրեթէ ամեն քաղաքակիրթ հասարակութեան մէջ ուր ընդունուեր է։ Բայց այս զրմանալի յայտարարութիւնն հաստատելու համար բնաւ տպագրոյց մը չբերաւ։ Երեսի. Ժողովը մի քանի անգամ ընդունեց այս ծրագիրը, որ 40 տարիէ հետէ կը ծեծուի, բայց ժողովրդային եւանդ մը չկայ չատագովուած ամուսնական գրութեան ընդունելութեան համար։ Եթէ ժողովրդային ալանդ մը ունենայ, ինչ ալ ըլլայ, Լորտերու Ժողովը ցարդ չէր մերժեր քանիցս անգամ։ Մեր վերջին մերժողական քուէէն ի վեր նոր փաստ մը չգտնուեցաւ ի պաշտպանութիւն ծրագրին որպէս զի այս անգամ մեր որոշումը փոխենք։ Մեր հաստատ կը մնանք այն համոզման վրայ թէ բարոյականութիւնը կը պահանջէ որ ընտանիքին մէջ քեռիին անձը քրոջ անձին նման նուիրական համարուի։ Թէ քեռին իւր քրոջ զաւկները խնամէ իրեւ ընտանիքին մէկ անդամն, որուն հետ ամուսնութիւնն արգիլուած է աստուածային օրէնքով ալ, բնական օրէնքով ալ։ Ուրիշ ազգեր չատ բաներ կ'ընեն ու կ'ըսեն որոց համամիտ չենք մեք Անգլիացիքս, և մեր համոզումն ալ չենք փոխեր այն պատճառաւ որ ուրիշ ազգեր տարբեր կը մտածեն։

* * *

Լորտ Հերշել չի հասկնար թէ որովհետ իրաւամբ եկեղեցականք մէկ տեսակ ամուսնութիւն մը կ'արգիլեն՝ առարկելով թէ Նախնի Եկեղեցին կ'արգիլէր զայն, մինչ նոյն եկեղեցականք այսօր կ'արտօնեն այնպիսի ամուսնութիւններ զորս Նախնի Եկեղեցին նմանապէս կ'արգիլէր։ Եթէ Նախնի Եկեղեցին քեռիին հետ ամուսնութիւնը կ'արգիլէր, հօրեղբօրորդիներու հետ ալ ամուսնութիւնը կ'արգիլէր, և թէ քեռին թէ հօրեղբօրորդին նոյն հիման վրայ կը գտնէր այս մասին։(*) Իսկ եթէ Նախնի Եկեղեցւոյն արձանագրութիւնները խնամով աչքէ անցունենք, պիտի գտնենք որ հաստատուն չէ այն գաղտիարը թէ Նախնի Եկեղեցին այնպիսի ամուսնութիւնները ժամանակաւոր կը նկատէր և Աստուածային օրէնքաց հակառակ։ Այսպիսի ամուսնութիւնք ի վաղուց կան ի Գերմանիա և ի Սկանտինաւիա, և իրաւունք չկայ պնդելու թէ ամուսնութեան սրբութիւնը կամ ընտանեկան կեանքի մաքրութիւնն այս պատճառաւ եղծուած ըլլայ հոն։ Եկեղեցին (Անկիրքն Եկեղեցին վրայ է խօսքս, որովհետեւ այս Եկեղեցին միայն ներկայացեալ է Լորտերու Ժողովին մէջ,) իւր գատապարտութիւններն իւր հաստատութեան կրնար սահմանափակել բնականապէս, բայց այնպէս չըներ։ Վերջին անգամուն հրաւ այս ծրագիրը Ժողովոյս առջեւ կը գտնուէր, Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչը աշխարհականացեալ մեծամասնութեան դէմ իրենց կամքը քարեցնելով Ժողովոյս մէջ, իրենց Եկեղեցիէն դուրս գտնուող աշխարհականներն ևս պարտաւորեցին հպատակելու իրենց հաստատած որոշմանը։

* * *

Նելսոն կոմսը չի հասկնար որ երկրին ամուսնական օրէնսդրութեան ներդաշնակութիւնը խանգարել միտող այսպիսի կարեւոր ծրագիր մը անհատական ոնչտի մը կողմէ բերուի։ Եթէ այդպիսի փոփոխում մ'ընելու պէտք հաստատուի, կառավարութիւնն ինք ծրագիր մը պէտք է բերէ, առաջարկելով օրինադրիլ խնդրոյն ամեն դարադարձներն անխիրտ։ Եթէ այրը պէտք է արտօնուի քեռիին հետ կարգուելու, ինչու կինն արգիլուի տարրոյն հետ կարգուելէ։

* * *

Բենդրոթրիի Արբեղոնսկոնսը կ'ընդունի որ այս անգամի ծրագիրն Եկեղեցւոյ համար այնքան ծանր պայման մը չի հաստատեր որքան նախորդն։ Երկու տարի առաջուան ծրագիրն Եկեղեցականութեան վրայ պարտ կը դնէր պահել այրին քեռիին հետ։ Ներկայ ծրագիրն այնպիսի պարտաւորութենէ զերծ կը կացուցանէ կղերն, և կը չատանայ քաղաքային ամուսնութեամբ։ Բանի որ եկեղեցականութեան վրայ պարտաւորութիւն չի դրուիր, Եկեղեցականութիւնն ալ դժկամակութեան պատճառ մը պակաս կ'ունենայ։ Բայց (անկիրքն) եպիսկոպոսներն հոս (Լորտերու Ժողովին մէջ) միայն իրեւ եկեղեցական չեն բազմած։ Անոնք բազմած են հոս իրեւ անդրանիկներ և քաղաքացիներ։ և իրեւ քաղաքացի ես չեմ կրնար անտարբերութեամբ դիտել կրօնաւորաց փոփոխումը զոր կ'ուզուի մուծանել մեր ամուսնական օրինաց սկզբունքին մէջ։ Ես չեմ հաւատար որ ազգաց դասու ժողովրդեան մեծամասնութիւնը քեռիին հետ ամուսնութեան փոփոխում ըլլայ։ Եկեղեցականութեան համոզումն է թէ ազգաց ժողովրդեան մեծամասնութիւնն հակառակ է այսպիսի թոյլատրութեան մը։ Կ'ըսուի թէ երբ այրեցած մարդն իւր քեռին կարենայ առնուլ՝ իւր որբ զաւկներ ճշմարիտ մայր մը կը գտնեն։ Բայց իւր քեռին հետ ամուսնալուն կարելիութիւնն անպատեհութիւններ ալ չի ներկայացներ միթէ։ Երկու քոյրերուն մէջ նախանձ, նոյն իսկ առերեսութիւն և թշնամութիւն չի կրնար մտնել, երբ հաստատուած ըլլայ թէ միոյն մեռնելովը միւսն անոր տեղը կրնայ բռնել նոյն յարկին տակ, նոյն մարդուն սրտին մէջ։ Հիմա երկան կողմէ այնպիսի բաղձանքներ, քեռիին կողմէ այնպիսի ակնկալութիւններ անկարելի են, քանի որ ամենքն ալ համոզուած են թէ երկին իւր քեռիին հետ կը վարուի և պարտի վարուիլ ինչպէս իւր քրոջ հետ։ Այս նուիրական կապերուն ինչու ձեռք գպցնենք՝ տարբեր կապեր հաստատելու համար, որք ի հարկէ զիրկ պիտի չըլլան վատդէ։ Եւ յետոյ, ես չեմ ընդունիր որ քաղաքային ամուսնութիւնը տարբեր սկզբունքներու հետեւի քան կրօնական ամուսնութիւնն և տարբեր խոչտի մը ծառայէ։ Ես հակառակ քուէ կուտամ ծրագրին, ոչ թէ իբր եպիսկոպոս այլ իբրեւ անգլիացի, կրթեալով անդլ. պատմութեան։

* * *

Ապա քուէարկութիւն տեղի ունենալով, հետեւեալ արդիւնքը տուաւ։

Ի նպաստ Մրագրին Բ. ընթերցման	142
Ընդդէմ » » »	113
Մեծամասնութիւն ի նպաստ Մրագրին	29

Այս արդիւնք ծրագրին բարեկամներուն կողմէ հակակրական ոչնրմ աղաղակներով ողջունեցաւ։

Երկու արքեպիսկոպոսներն Քէնդրբրիի և Եորքի և 16 եպիսկոպոսներն ընդդէմ ծրագրին քուէարկեցին։ Բէմզրիճի դուքսն, Հօրեղբօրորդի Թագուհւոյն և Նախորդ սպարապետ, քուէ չտուաւ։ Կայզէսի իշխանն, իւր որդին Եորքի դուքսն և իւր փեսան Ֆայֆի դուքսն ի նպաստ քուէարկեցին։ Կը Ցեայ տեսնել թէ Երեսի. Ժողովն ինչ պիտի ըսէ։

Քաղաքական կացութիւն

ԶԻՆԱԳՈՒԹԻՒՆԸ.—Փարիզեան մամուլը ներկայն ընդունելութիւն ըրաւ Սպանիոյ լրագրաց այն հանդուն դրուածներուն թէ Սպանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ զինակցութիւն մը հաստատուի։ Սպանիական մամուլը Ֆրանսայի գովեստն ըրաւ, Ֆրանսայի ազգին ընտիր ընտիր ձիրքերն Լօմնեռորդ երկինք բարձրացուց։ Գաղղիական մամուլն ալ քաղաքավարութեան մասին անկէ վար չմնալով, սպանիական քաղամարտիկ ազգին ազգասէրական բարեմտութիւնները գրուատեց, և բացագանչեց թէ «Այլ Բիրենեան լերինք չեն բաժներ զմեզ»։ —Խօսք մը որ դարերով առաջ ալ ըսուած էր, բայց տրգելք մը չեղաւ որ անկէ ի վեր քանի անգամներ Ֆրանսացիք և Սպանիացիք չսփուեցան իրարու հետ։ Փարիզեան լրագիր մը մինչեւ իսկ հետեւեալ խօսքը գրեց, յոյսնի չէ թէ Սպանիացիները գովելու նպատակաւ թէ պարսաւելու. «Աքանդելի կենսական առուգրգռմեամբ զոր ցոյց կուտայ Բուպայի պատերազմին մէջ, Սպանիա կասպացուցանէ թէ իւր գիւցազնական պատմութեան տրմանի Ցեայտ է։ Իւր աշխարհութիւն թանկագին պիտի ըլլար»։ —Աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր 150,000ի չափ զօրք զրկելով հանդերձ Գուպա՝ չկրնալով խաղաղեցնել այն կղզին Սպանիա իւր գիւցազնական պատմութեան արժանի Ցեայ՛ր է։ Ըսել է թէ իւր «գիւցազնական պատմութեան» մէջ ալ հիմակուան չափ տիար էր Սպանիա։ Եւ ինչ աշակցութիւն Ֆրանսա կարող է ոպասել Սպանիոյէն։ Գաղով Սպանիոյ, յոյսնի է թէ, Բուպայի պատճառաւ քաղաքականապէս ալ դրամապէս ալ նեղը Ցեայ՝ ի՛նչ որ կը կարօտի Ֆրանսայի աշակցութեան։ Ճիշդ այն պահուն ուր լոմանգակ Ամերիկա Սպանիոյ դէմ կ'ելնէ, Ֆրանսացիք պատեհ առիթ կը հնարին Սպանիոյ գովեստն ընելու։

ՌՈՒՏԻՆԻ մարբիզ իւր վերջին ճառով ըսած ըլլալով թէ գիտաւորութիւն կայ բարւոքելու Երբեակ Զինակցութեան յարաբերութիւններն ուրիշ Ցերութեանց հետ, Գերմանիոյ կառավարական Նոյ Տեյչ Ամ. Զայթունգ կը գրէ թէ Գերմանի մէջ տեղեկութիւն չկայ երբեակ Զինակցութեան դաշնագրերը փոփոխելու մասին գիտաւորութեան վրայ։ Իտալիոյ վարչապետը կ'ակնարկէր թէ մանաւանդ Անգլիոյ հետ առելի սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու հեռատես պիտի ըլլայ Իտալիա։

ԱԼԻԲԱՆԴԻի մէջ (Սպանիա) զինուորական վարչութիւն հաստատեցաւ, քաղաքապետական նոր օրէնքներուն հաստատման առիթի լուսաբ բողոքներուն պատճառաւ։

ՊԱՊԻՆ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆԸ

Պապն իւր նոր Շրջաբերականն ուղղած է կամոլիկ եկեղեցւոյ ամեն եպիսկոպոսներուն։ Ս. Գիրքն և Հարց գրուածներէն 112 կտոր վկայութիւն զետեղել է այս երկար գրութեան մէջ, իմաստը ծանօթ է.—«Եկեղեցին մի է ան ալ Հռոմայ Եկեղեցին է. որովհետեւ Պետրոս Քրիստոսի փոխանորդն էր։ Պապերն ալ Պետրոսի յաջորդներն են։ Եկեղեցին ամեն ընկերութիւններէ գերի ի վեր է. և որպէս զի իւր բարձր դիրքն անվնաս պահէ, պէտք միութեան հետ հաւատքի միութիւն ուսած է անոր Քրիստոս։ Ի մասին հաւատքաց անսխալութիւն պարգեւելով Պետրոսի յաջորդներուն։ Ոչ ոք կարող է Ամէնս մը բարձրացնել Հռոմայ Ամենայն դէմ, որոյ իշխանութիւնը միայն պատուակալ չէ, այլ և իրաւական է»։ Եւն. Եւն։ Պապն ի վերջոյ կոչում կ'ընէ ամեն քրիստոնեաներուն որ հպատակին իրեն։

* * *

Լոնտոնի ամեն կուսակցութիւնէ լրագիրք այս կարծիքը կը յայտնեն թէ երբ Պապը միութիւն բերելով հպատակութիւն միայն կը հասնիայ, ո՛չ մէկ եկեղեցի վրայ ազդեցութիւն կրնայ ունենալ իւր խօսք, և թէ այս շրջաբերականն ալ իւր նախորդաց նման ի հարկէ ամուլ մնալու սահմանուած է։

Թայմս կ'ըսէ.

«Երբ Գ-ՐԻԱՆ հոմանիշ ըլլայ պարզ հպատակութեան, աւելորդ իսկ է խնդրոյն վրայ խօսիլ։

«Անգլիական բնաւորութիւնը կամ նկարագիրը Բարեկարգութեան շարժումով չատ աւելի խորապէս, չատ աւելի տեւականապէս ներգործուած է քան որչափ կը կարծեն կարգ մը լատինամիտ եկեղեցականք։ Բողոքականութիւնը մեծ իրղոցութիւն մ'է անգլիական պատմութեան մէջ, և մեր բարոյական, քաղաքական և իմացական զարգացման մէջ հեռաքեր թողած է որք երբեք չպիտի ջնջուին։ Ազգային և անհատական անկախութեան ոգին որ յանգիտ իւր գագաթնակետն հասաւ ԺԶ.Ի.Ժ.դարերուն մէջ, չատ հին ժամանակներէ հետէ արդէն կար մեր մէջ։ Այսպիսի ոգի մը հետ անհայտ է Պապին պահանջած եկեղեցական հոլու հպատակութեան ոգին։»

ՀԵՌԱԳԻՐ

Պ. ՍԻՍԻԼ, ԲՈՍՍ

ՀՆՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿՈՒՄՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Յուլիս.—Երեսի. Ժողովը, գաղթական նախարար Պ. Զէմբրէյի առաջարկին վրայ, անուանեց խորհրդարանական մանտիրումը մը որոյ պաշտօնը պիտի ըլլայ քննութիւն կատարել Հարաւային Ափրիկէի Բրիտանական ինքնավար Ընկերութեան բարձրագոյն պաշտօնեաներուն (Սիսիլ Ռոսս, եւն.) ընթացքին վրայ։ Տքդ. Ճէյմսոնի արշաւանքին առթիւ։

—Ըստ նորագոյն տեղեկութեան, Վիեննայի անդլ. դեսպան Պ. Մոնքն պիտի յաջորդէ Լորտ Տըֆրինի՝ իբրեւ Փարիզի դեսպան։

—Եորքի արքեպիսկոպոսն, անդլ. կաթոլիք Թերթերէն մեծագոյն մասին հետ ձայնակցութեամբ, յայտարարեց թէ պապական նոր կոնդակն հակառակ է Սուրբ Գրոց ոգիին։ Անգլիական կղերին կողմէ խիստ բողոքներ կը նախատեսուին։

ՓԱՐԻԶ.—Մատակաբարի մայրաքաղաքէն եկած հեռագիր մը կ'իմացնէ թէ Ֆանհովլանդներն ապաններ են Ֆրանսացի բարոյիչ Հ. Պերթիէն։

ԳԱՀԻՐԷ.—Հնդոխտ ծագեցաւ ի Վատի Հալֆա։ Եգիպտական զօրքերը պահպանելու համար մեծ դիւրութիւններ ձեռք առնուեցան։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 5 Յուլիս.— Պատերազմական նախարար Զօր. Ռիքոդի հրաժարեցաւ։ Կը յաջորդէ Զօր. Բէլլու։

—Զօր. Պոլտիերա այսօր Մասուայէ ճամբայ ելաւ՝ Իտալիա դառնալու համար։

ՇԻՒԱՅՕ.—Արձաթի անարդել զրամահատութեան կուսակից Պ. Թէլլերի ի դիմաց ժողովրդականաց Նախարարութեան ընտրելի նշանակուին հաւանական կը դառնայ։

ՊՐՈՒՍԷԼ.—Երեսի. Ժողովոյ մանկական նորոգման ընտրութիւնը կատարեցաւ։ Կը կարծուի թէ դարձեալ կարգուիներն յաղթեսին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Դատական և կրօնական գործոց նախարարութիւնը, պաշտօնագիր մը ուղղելով առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, յանձնարարեց Համազգային Անկեղանոցին մատուռին համար քահանայ մը որոշել, որուն ամսավարձակը պիտի վճարուի նոյն հաստատութեան վարչութեանը կողմէ։

Ս. Պատրիարքը Հայրն այդ քահանային անուանումը յանձնեց Կրօնական ժողովին։

Կրօնական ժողովոյ երկրորդ ատենապետ Ց. Հմայեակ եպիսկոպոս՝ Պատրիարքարանի գործակատար Գրիգորիան Աբրահամ էֆէնտիի հետ, առջի օրը Ատվիսէի պաշտօնատունը գնաց և տեսակցեցաւ Դատական ու Կրօնական գործոց նախարարին հետ։

Խառն ժողովը չորեքշաբթի ի նիստ պիտի դումարի ի Պատրիարքարան։

Ուրֆայի նորընտիր առաջնորդական փոխանորդ Ց. Աշտարեան վարդապետ Հազարապետեան Երուսաղէմէն ճամբայ ելեր է իր պաշտօնատեղին երթալու համար։

ԱԱՇՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Սահակ-Մեսրոպեան Մրցանակաբաշխութիւնն՝ որ բարեյիշատակ Յովսէփ Իզմիրեանցի կողմէ հաստատուած է, պիտի կատարուի յառաջիկայ 1897 տարւոյ Սրբոց Թարգմանչաց տօնի օրը յԱզգային Պատրիարքարանի, ի Կ. Պոլիս։ Հետեւաբար՝ այսու Յայտարարութեամբ կը հրաւիրուին այն հեղինակներն ու բանաստեղծները որ ունին ազգային լեզուագիտութեան և հնախօսութեան վերաբերեալ երկասիրութիւններ, ձեռագիր կամ տպագիր, և կը փափաքին մասնակցիլ Մրցանակաբաշխութեան, հաճին յայտարկել գոյնս յատուկ նամակաւ ի Պատրիարքարան Հայոց ի Կ. Պոլիս մինչեւ 31 Դեկտեմբեր ներկայ տարւոյ։

Տպագիր երկասիրութիւնք հարկ է որ երեք օրինակ յուղարկուին, և ձեռագիր՝ մէկ օրինակ, որք ետ չեն տրուիր։

(Կնք.)

20 Յունիս 1896

Ի Պատրիարքարանի Հայոց

Կ. Պոլիս

Պերպերեան վարժարանի հարցաքննութիւնք այսօր սկսած են, և պիտի տեւեն մինչեւ 6 յուլիս, չաբաթ։ Առաւօտեան հարցաքննութիւնք՝ ժամ 9—12։ Երեկոյեան ժամ 2—5։

ՏՕՔԹ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ԲԺՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Վիկտորիա Ֆիլատէլֆիոյ և Նիւ Եորքի հանրաստարանները, երեք տարի հիւանդանոցաց մէջ ծառայած, յետ տասն եւ հինգ ամեայ փորձառութեան, իւր բնակութիւնը հաստատած է Բերա, Սոգրը Ագամ փողոց թիւ 47 տունը, ուր կ'ընդունի հիւանդ ամեն օր ժամը 7—11. երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ձրի կը պարտնէ իրեն դիմողները, իսկ առաւօտները բացի կիրակի մինչ 1ին օր կը գտնուի Գատրգիւղ Ռայոց եկեղեցի մատ ատամնարոյ Գոնիֆէլի տունը ուր երեքշաբթի օրերը ձրի կը զբաղեմնէ իրեն դիմող աղքատներ։ Կը զբաղեմնէ, ամեն տեսակ հիւանդութիւնք եւ կը կատարէ վիրահատական ամեն կարգի գործողութիւնք։ 457 65—78

Ճեղքեր չուրեր

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.—Աւուտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Վահմ. Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշա չաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքին հետ։

—Իտալական դեսպան Պ. Բանա չաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վահմ. նախարարին հետ։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ նորընտիր դեսպան Պ. Վէնսէպլաս Բարիրէզ տի Վիլլա Ուրութիա այսօր վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը կունենայ՝ իր յանձնարարագրերը մատուցանելու համար։

ՄԵՆԱՎԱՃԱՌԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Մանրամասնագոյն թէ Բ. Դուռը նկատողութեան առնելով գանգատն ծրագիրներ, որք տասներկուսն են ոգիկոյ ընկերներ և սիկաէթի ու խաղի թուղթերը տուրքի մը ենթարկել, համաձայն գոյացուցած է թէ կարելի է գանոնք մասամբ գործադրել։ Կը սուի թէ եթէ այդ մասին որոշում մը տրուի, դրամատուրց մեծ խումբ մը պատրաստ է փոխատուութիւն մ'ընել օսմ. կառավարութեան։ Արտաքին գործոց նախարարութիւնը հրաման ստացեր է բանակցութիւններ կատարել այդ մասին կարգադրութիւն մը ընելու համար։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ազգային տօնին առթիւ չաբաթ օրը ամերիկեան դեսպանատունն ու հիւպատոսարանը զարդ պարզած էին։

Կ. Պոլսոյ ամերիկեան դեսպան Պ. Ա. Թըրլլ, որ այս միջոցիս Փարիզ կը գտնուի, ուր օրէն մայրաքաղաքս կը դառնայ։

Պ. ՎԷԱՏԱՆ ԵՈՐԿԻՎԻՉ, Կ. Պոլսոյ ռերպիական դեսպանն, որ իր հօրը մահուան պատճառաւ Պելկրատ գացած էր, չաբաթ օրը մայրաքաղաքս գարձաւ։

Դեսպանատան գործակատար Պ. Զօհաբիչ և այլք Սիրբէֆի կոյսերանն երթալով բարի գալուստ մաղթեցին դեսպանին։

ՕՍՄ. ՊԱՆԲԱՆ Մայիս ամսուան հաւուեցոյցին գումարը 900,000 ոսկի աւելի է Ապրիլ ամիսէն։

ՐՈՒՄԷԼԻի նահանգաց քրիստոնեայ ժողովը՝ իր քննութեանց արդիւնքը ծրագրով մը մատոյց ձեռնհաս իշխանութեան։

ՊՐՈՒՍԱՅի նորընտիր կուսակալ Զիէնի փաշա, չրջաբերական մը ուղղելով իր իրաւասութեանը ենթարկեալ գաւառներուն, հրամայեց որ հանրութեան գործերը յապաղմանց չենթարկելով փութով կարգադրուին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան զինուորական կցորդ գնդապետ Բէչբոյ, Ռուսիա ուղեւորեցաւ արձակուրդով։

ԴՅՈՅԱԿԱՆ նոխարարութիւնն որոշեց Սկիւտարի մէջ ալ պատժական երկրորդ դատարան մը հաստատել՝ ինչպէս եղաւ Բերայի համար։ Այդ որոշում մատուցուեցաւ Բ. Դրան։

ՀՈՆԴՍԵԱՆ Թաղակի վարչութիւնը մասնաշուկ մը յատկացուց Աւուտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան վիճակագրութեանց նախկին տնօրէն Հանգուցեալ Ամասեան Յակոբ էֆէնտիի ընտանեացը։

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ-ԳՕՆԵԱՆ երկաթուղոյ գծերու շինութիւնն ուսուցած ըլլալով, տասներկուք օրէն պիտի կատարուի աւժմեայ ընդունելութիւնն և յետոյ պիտի սկսի կառավարութիւնը երթեւեկութիւնը։

ՄԱՐՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը նկատելով որ Պէրութի նաւահանգստի ու քարափանց ընկերութեան գործառնութիւնք կը դժուարացնեն մաքսային գործողութիւնները, խորհրդակցութեանց ձեռնարկեց հարկ եղածն ի գործ դնելու համար։

—Մաքսային վերատեսչութիւնը հրաւանք ուղղեցաւ ամեն կողմ ծանոյց որ ապիտակ մատանիներ ու ամերիկեան կոտի հակերուն համար՝ փաթթուած կտաւներն զատ (սարկը)՝ մանգաղ կտաւներուն, քանավաչուն և երկաթեայ չրջանակներուն իբրեւ պատուհարիւր քիլօ կշռող իւրաքանչիւր հակին 4 քիլօ պատահ հաշուուի, հարիւրէն երկու հարիւր քիլօի համար 6, 200էն 300՝ 8, 300էն 400՝ 10, 400էն 500՝ 12, 500էն 600՝ 13 և 600էն աւելի կշռող հակերու իւրաքանչիւր հարիւր քիլօէն մէկ քիլօ պատահ գնդչուի։ Եթէ տերը ատոր չհաւանի, բոլոր հակերը բացուին, կշռուին և մաքսատուրքն ըստ այնմ առնուի։

ՆԵՐՈՒՄ. — Տիմէթրաքայի Զաուլչար գիւղին Բանահօգոյու Եանի, որ մարդասպանութեան մը համար տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած էր և կը գտնուէր Էսքիշէհիրի բանտը, հիւանդոտ ըլլալով ներման արժանացաւ։

ԶՈՒՄԻՑԵՐԱԿԱՆ կառավարութեան կողմէ հրաւէր ուղղուեցաւ օսմ. կառավարութեան մասնակցիլ այն համաժողովին, որ ոճրագործաց վիճակը քննելու նպատակաւ և չորրորդ անգամ ըլլալով պիտի գումարուի ի Ժընեվրա։ Այդ հրաւէրն ինչպէս նաեւ համաժողովին ծրագիրը յանձնուեցաւ Դատական Նախարարութեան։

ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԻ, Օսմ. Պանքի ընդհանուր տնօրէնն, որ Լոնտոն կը գտնուի, ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի գտնայ։

ՄԱՆՍՈՒԻի Մէյնէն չոգենաւը առջի օր Յիտտէն Պոլսոյ նաւահանգիստը բերաւ 825 խրտամ ուխտաւորներ։

ԱՆԳԻԼԻԱ առեւտրական նախարարութեան պաշտօնական թերթին Մայիսի թիւը Բ. Դրան զրկուած ըլլալով, յանձնուեցաւ Աւուտրական Սենեկին։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐի մէջ, կրսէ Մանչէսթր, փորհարութեան հիւանդութիւն կը տիրէ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Ռոչալ չոգենաւն, որուն մէջ կային 1,200 ռուս զինուորներ, և որ Օտեսայէն կուգար, չաբաթ օրը Վոսֆորէն անցաւ և Հարէմ Իսկէլէսի առջեւ մէկ քանի ժամ կենալէ յետոյ դէպ ի Վլատիվոսթոք ուղեւորեցաւ։

Սարատովչոգենաւն ալ, որ Վլատիվոսթոքէն կուգար, ոսկիից անցաւ և առանց կենալու ուղղակի Օտեսա ուղեւորեցաւ։

Դ. ՁՕՐՍԲԱՆԱԿԻՆ դէնքերու քննիչ Փէրիզ Սէպի փաշա՝ իր հետեւորդ պաշտօնէից հետ՝ Շքեղտարի Թուղ գաւառակը գացեր է։

ԽՈՉԱԿ.—Արեւելեան Բաւէլիի մէջ խոզակի բիլօն 1.65 ֆրանքէն 2.50 ֆրանքի բարձրացեր է։ Բերբին մեծ մասը ֆրանսական գործարաններու կողմէ կը գնուի։

ԳՈԼԵՐԱ.—Ագիպտանդրիսի մէջ չորեքշաբթի օրը քոլերան 3 դէպքեր ու 3 մահեր պատահեցան։ Գահիրէի մէջ 5 դէպք ու 5 մահ և հինգշաբթի 1 դէպք ու 3 մահ։

Ուրիշ տեղերու մէջ չորեքշաբթի 240 դէպք ու 187 մահ և հինգշաբթի 194 դէպք ու 157 մահ։

ՓԱԽՑՈՒԱՆ ՁԵՆԵՐ.—Անցեալ հինգշաբթի օր Մաքսային պաշտօնեայք տեսան որ մակուկավար մը Լոյտի Վէնիս չոգենաւն պարկ մը առած կը փախչէր, պաշտօնեայք սկսան հալածել, մակուկավարը նշմարելով պարկը ձովը նետեց ու փախաւ։ Երեկ առտու այդ պարկը ձովէն հանուելով տեսնուեցաւ որ մէջը կայ երկու բրլոկներ, 800 փամփուշտ և

ՊԱՏՏՕՆԱԿԱՆՔ

Էտիրնէի ու Սէլանիկի նահանգաց քաղաքային քննիչ անուանեցաւ վիճակագրութեանց վարչութեան տնօրէն Համիդ պէյ։

Եանեան ու Շքոտրայի նահանգաց քաղաքային քննիչ անուանեցաւ գաղթականաց ընդհանուր յանձնաժողովին անդամներէն Ալի Մուհլին պէյ։

Գոսսովոյի ու Մանասդրի նահանգաց քաղաքային քննիչ անուանեցաւ Պոլսոյ Խորհրդոյ ընդհանուր դատախազի նախորդ օգնական Թէֆիմ պէյ։

Բ. Դրան վիճակագրութեանց վարչութեան տնօրէն անուանեցաւ Արտաքին գործոց նախարարութեան առևտրական դիւանին քարտուղար Մէհմէտ Թուատ պէյ։

Էտիրնէի նահանգին Մէրիճայի ասնուանեցաւ Տէպրէի իտարէի ժողովին նախկին առաջին քարտուղար Եաչար էֆ.

Տրապիզոնի նահանգին Կէլիճի գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Պէկէնի գաւառակին նախորդ գայմագամ Մուսթաֆա Սաբրի էֆէնտի։

Սանիյէ Միւթէսարիֆի ատենեան տարուեցաւ Տրապիզոնի առևտրական դատարանին նախորդ նախագահ Կարկաւ էֆէնտին։

Սանիյէի երկրորդ ատենեան՝ Վանայ նահանգին Պարկիրի գաւառակին գայմագամ Շիւբրի էֆէնտին։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տարուեցաւ Վանայի ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Շեվկը պէյին։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ Այնթէբի գայմագամ Մուհարրէմ էֆէնտին։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սուլթան Սուի կայս. ոգարարին տնօրէն Բէշիր պէյին։

Առաջին կարգի Շէֆգաթի՝ Լիբանանու կառավարիչ Նաում փաշայի կնոջ՝ Տիկին Մաուին։

Լիգաթի արծաթ չքաղրամ՝ Օսմ. Պանքայի առաջին թարգման Բանճիրի պէյին։

ՊԱՏՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Հետեւեալ Պաշտօնական Զեկուցումները հաղորդուած են ի հրատարակութիւն.

«Պարկական դիւանն Մրզա Մահմուտ խան շաբաթ օրը՝ իր հետեւորդ պաշտօնէից հետ՝ պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ եւ մասնց Պարսից Վեհ. Մուզաֆֆէրէտտին Շահին մէկ գրութիւնը՝ յանուանցնող թէ Նասրէտտին Շահին մահուամբ ինք գահակալած է եւ թէ Կ. Պոլսոյ պարկական դեսպան Մրզա Մահմուտ խան իր պաշտօնին մէջ վերահաստատուած է։»

—«Վեհ. Սուլթանին քարոզ նախագահութեամբ և Անատոլուի նահանգաց մէկ քանիներուն համար կազմեալ նպաստամատոյց յանձնաժողովին կազմէ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասած է՝ իսլամական ազգատեղիներու համար՝ 48,542 ղրուշի և ընդհանուր հանգանակութեան համար ալ 61,705 ղրուշի։»

«—Յունիս 22 Միւսանամ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր յանուցած են թէ Մուսուլի, Տիարպէքիրի, Հալէպի, Էրզրումի, Գոնեամի, Խարբերդի, Ատանայի, Պիթլիսի, Գաբէֆմուիրի, Էնկիւրիի, Տրապիզանի և Պրուսայի նահանգաց մէջ ալ, շնորհեա Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։»

* * *

Եղեռնագործ ատենին հետեւեալ պաշտօնագիրը հրատարակուած է.

«Հայ խռովարարաց խումբին իբրև պետ ամբաստանուած Խաչիկ, Տիգրանի, Արթինի ու Գրիգորի ընկերներէն՝ միջահասակ, ծանր աչքերով, քիչ խարտեաշ պեխերով, ածիլուած, թիւրեմ որմնագիր Քէլ Յովհաննէս, երկայնահասակ կապոյտ աչքերով, նորաբոյս պեխերով ելիկակ բերնով ու բիթով, ածիլուած, ցորենագոյն խոշորաբոյ Անդրանիկ, միջահասակ և սեւ աչքերով, սեւ մօրուքով ու պեխերով, թիւրեմ, ածիլուած, ուղղակաց բերնով Սէրքսան, միջահասակ ու գիրուկ Մարտիրոս և խոշաբաբ Յովհաննէս, որուն ֆիզիքական նկարագիրը արձանագրուած չէ։ Ասոնք փոխած ու վերոգրեալ արարքին համար ի բացակայութեան ամբաստանուած են և տակաւին ձեռք անցուած չեն. ուստի Պատժական Դատավարութեան Օրինաց 371 րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, նախագահութեան կողմէ, յայտարարութեան թուականէն սկսեալ, նորէն տասն օր պայմանաժամ տրուած է վերոյիշեալ փախստականներուն։ Սոյն պայմանաժամուն մէջ եթէ այդ փախստականք եղեռնագործ ատենին չներկայանան, իբրեւ օրինաց անսատող նկատուելով ի բացակայութեան պիտի դատուին, քաղաքային իրաւունքներէ պիտի զրկուին, իրենց ստացուածքները պիտի գրաւուին և այդ մասին ոչ մէկ դատ բանալու իրաւունք չպիտի ունենան։ Անոնք, որք ասոնց գտնուած տեղը գիտեն, պարտաւոր են իմաց տալու և բոլոր դատական-ոստիկանական պաշտօնեայք ալ գտնոնք ձերբակալելու։»

ԴՈՒՐ ԻՆԴԻՆԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵՑԻՔ
ԶԵՐ ԼՈՒՏԻՔ ԼԻՍՈՆԱՏԸ
ՀԵՏՏԻԵՆԱԼ ԲԱՂԱԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՎԱՒԵՐԱՑԵԱԼ ՓՈՐՁԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՆ
ԱՄԵՆ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ ՄԷՋ
Մեծաքանակ կը վաճառուի, Փարիզ, ժարսայ փողոց, 19։ 12—15

ՅԻՐԱԿԱՑԻԻՆ ԵՐԱԶԸ

Բանաստեղծներու ծանօթ է Անանիա Շիրակացիին անունը՝ որ Ի. դարու գիտնականն Հայ եկեղեցականներէն մին է։ Իր ուսումն ըրած է Տրապիզոնի մէջ։ Ժամանակին նշանաւոր յոյն վարդապետներէն Տիւքիկոսի ձեռքին տակ՝ որ լաւ հայերէն ալ գիտէր։ Անոր ունեցած այս առաւելութենէն օգտուելով Շիրակացին՝ անուշտ կանուխ կրցաւ զարգանալ յունարէն լեզուի մէջ, և արտաքին գիտութեանց համար ալ հաւասարապէս զօրանալ։

Ութսունայ չորսնով հետեւեցաւ Շիրակացին ուսումնական այն ծրագրին՝ որ Թէոդոսիոս Գէոռգ-ԸԷանց անիծուումն էր, այսինքն Թուաբանութեան, Երկրաչափութեան, Աստղաբաշխութեան և Երաժշտութեան։ Յետոյ եկաւ իր բնագաւառը, ուր բազմաթիւ ուսանողներ ժողովց իր շուրջը, սակայն անոնք երկարժամանակուոյ աշխատութեան մը շրջանը դիւ չ'աւարտած՝ մէկիկ մէկիկ ցրուեցան իր քովէն, վասնզի ժամ առաջ ԹՕԷԷԻ կոչուելու տենդը քշուեցած էր գլուխնը։ ու մնացեր զբաղումներն չկրցան զարման մ'ըլլալ այն ձանձրոյթին՝ որ իրենց ջիղերը կ'ոգրատէր։ Շիրակացին այն օրէն սա տխուր գաղափարն ունեցաւ՝ թէ «Հայերն իմաստ և գիտութիւն չեն սիրեր։ այլ ծոյլ են ու ձանձրացող։»

Մենք հոս նպատակ չունինք ցոյց տալու թէ ինչ էր իսկապէս Շիրակացիին ունեցած գիտութեան արժէքը. և օ՛չ ալ պատապարելու՝ տասնեակ տարիներու չբրջանէ մը վախչող ուսանողներու անհամբերութիւնը, որոնք՝ միւս կողմանէ՝ պարապանքով ալ խօսել չեղծեցին իրենց վարդապետին նկատմամբ, ինչպես ինքը կը գանգատի։ Բաւական կ'սեպենք միայն պատմել իր Երազը՝ որ գիտնական հանգամանք մ'ունի գէթ այնչափ որչափ կրնայ ունենալ մտածութիւններն առարկայացնող երազ մը։

Այնպիսի դարու մը մէջ՝ յորում ընդունուած գիտական ծանօթութիւններու սահմանէն դուրս բան մը խորհիլը կամ խօսիլն այլափոխութիւնն հետ չա՛տ շուտով կրնար չփոթուիլ, փոքրիս այն կրուելական վիճակին մէջ՝ յորում լուսագոյն ողջմտութիւնն էր խնդիր չյուղել կամ չը հետաղտել՝ թէ ինչ բանի վրայ գրուած են արգեօք աշխարհիս հիմերը։ «Զի այս և սոնց նման խնդիրներն, ինչպես կը դրէր երբեմն Ս. Բասլեոս (Վեցօրեաց Ճառ ա), կընծային ցնորքեցնել միտքն ու խմացականութիւնը և ճշմարտութենէ հեռանալու պատճառ ըլլայ։ Այս՛, այդպիսի դարու մէջ Շիրակացին չէր գաղտեր իր ուղիղ այդ հարցերով տանջելէ, թէպետ և անբաւական մնաց քայլ մը առաջ տանելու իր ժամանակին գիտութեան ընթացքը։

Եկեղեցոյ հայրերուն մէջ հերքման նիթ եղած կարեւորագոյն հարցերէն մին ալ սա էր՝ թէ հակոդոնիայեր կայ՞ն արդեօք, այսինքն՝ երկրին թէ՛ վրան և թէ՛ տակը (հասարակ բացատրութեան մը համեմատ) բնակիչներ կամ կենդանիներ կայն, կ'գտնուէ՞ն.— այս խնդրին զոյգ կ'ընթանար նաև երկրին գնդաձեւութիւնը—։ Արդ՝ Շիրակացին խօսելու ատեն հակոտնեանեներու նկատմամբ, (Ատպարաչիութիւն, յաղագս երկրի) նախ տարբերն փիլիսոփաներու կարծիքներն յառաջ կ'բերէ. որոնք կ'վարդապետէին՝ թէ ինչպես ճանճերը խնձորի մը շուրջն՝ այնպէս են մարդիկ ալ երկրին բոլորտիքը կան. ապա կ'ցնէ այդ ենթադրութիւններն իբրև Դեմոկրիտոս-ԸԷանց, և Աստուածաշունչ մատեանին իբր հակառակ տեսութիւններ։ Բայց յետոյ անմիջապէս՝ այդ նիւթին վերաբերմամբ իր երրեմն ունեցած տարակուսանքը միամտութեամբ կ'խոստովանի ըսելով. «Պէտք է յայտնեմ ձեզի թէ այս խնդրին համար եւ տարակայսեր ունեցայ, թէպետ և մարգարէներէն՝ Աստուածաշունչէն և Եկեղեցոյ վարդապետներէն ուսած էի թէ հակոդոնիայեր չկան. սակայն ինձի չատ հաւանական կ'երեւէր անոնց գոյութիւնը, և իմ այս մտածումս համաձայն չէի նկատեր Աստուածաշունչ գիրքը։— Պատ'ւ Շիրակացիին, որ մըտքին առաջին կապանքը պիտի յայտնէր քակել՝ եթէ ուրիշ խորհրդաւոր հանգոյցներ դիրքը չկաշկանդէին։ Հետագայ զարիրուն մէջ՝ մեծ դժուարութեամբ և երկարատեւ պայքարներով վերջնականապէս լուծում գտած այդ խնդիրը կանուխէն պիտի կրնա՞ր ուրեմն առեղծել Շիրակացին՝ Աստուածաշունչի և գիտութեան մէջ համաձայնութիւն մը ենթադրելով, թէպետ և դժբաղդաբար մեզի անծանօթ մնացած են իր այն ձեռնարկութիւնները՝ որոնցմով այդ հաշտութիւնը կ'կարծէր իրական ընել։ Երազ մը սակայն բաւական եղաւ իր խորհուրդներն խախտելու։ ահա ինչ որ կը պատմէ ինքը. «Մի՛ նպիրէք գիս, սիրելիներս, ծածկագէտը գիտէ թէ չեմ տեր։ Առտու մը ժամերգութեան ատեն՝ երբ Ս. Եղիշէեանի վկայարանին մէջ (ի Տրապիզոն) կ'աղօթէի, և այս մտածումով միտքս կը ծփար, քունը վրս ծանրացաւ։ Երազիս մէջ կ'տեսնէի՝ թէ արեւը ծագած պահուն դէպ ի երկիրը կ'իջնէր. առաջ վազելի և գրկեցի զայն. ոսկի մազերով՝ անմօրուս պատանի մ'էր նա. և չբմունքներն ալ ոսկեգոծ. ձերմակ ու վայլուն հանդերձներ հագած էր, ու սաստիկ լոյս մը կ'ելներ իր բերնէն։ Բսի իրեն՝ թէ չատոնց ի վեր փափաքս էր իրմէ բան մը լսել։ Օն ուրեմն, պատմէ ինծի. երբ մեզի ծածկուս գուն՝ ո՞րու կ'երթաս լոյս սփռելու. երկրի տակ ուրիշ կենդանիներ կա՞ն թէ ո՛չ։ Նա պատասխանեց. Ո՛չ։ այլ լեռներուն և ափերայ ձորերուն ու անբնակ անձաւներուն լոյս կուտամ։— Խեղճ Շիրակացին տրամութեամբ արթնցաւ իր քունէն, ճիշդ չէ՛ը արեւուն պատասխանը, սուտ կ'խօսէր հոմերական նոյնպէս այն գիւցազնը «որ ամէն բան գիտէր և ամէն բան կ'տեսնէր»։ Բայց երազի մէջ երկնքի մեծ լուսաւորին տուած պատասխանէն յետոյ՝ արթնութեան մէջ եկեղեցւոյն մեծ լուսաւորներէն մին համարուող վարդապետը (Տիւքիկոս) սխալ կ'ցուցնուր մեզ միտնոյն կարծիքը պիտի հաստատէր։ Շիրակացին արտ յուսալով պատմեց իր երազը Տիւքիկոսին. — «Ինծի չէիր հարցներ, ըսաւ յոյն վարդապետը, զժկամակելով անուշտ որ հ. վարդապետը յանդուգն բաներ սկսած էր որոնել իր մտքին մէջ. և չարիք մը խլրտ. փոքր-տութեամբ՝ վար առնել տուաւ Ամփիլոքոսի Ոճոյ Դէկոռ-Ըէ-նը. բացաւ դպն, ու ցոյց տալով անոր մէջէն մէկ երկու նշանակիլի համարներու բացատրութիւնը՝ որ հակոդոնայներու ընդունելի հակառակ կ'նէին։ լռեցուց Շիրակացին։ Մէկ վայրկեանի մէջ՝ գէթ գէմ յանդիմանութեան ուժով մատնուած լան մը զոհ գնոց սա անտխելք համոզումին թէ «պէտք էր հաւատալ մեծ վարդապետին ու անոր նմանեներուն։ Կերեւի թէ նոյն օրը երկրաչարժի խնդիրն ալ միջոգով մ'եղաւ, սակայն Սաղմոսին մէկ բանաստեղծական տողովը՝ այն ալ գտաւ իր լուծումը Տիւքիկոսի բերանն մէջ. «Ո հայի յերկիր և տայ զողալ սմա» (Սաղմ. ՃԴ. 32). — Շիրակացին ալ պահ մը գոգաց... յաղթութիւնը Տիւքիկոսի կողմն էր։

Սխալ իմացուած հեղինակութիւններ ո՞ւշակի կ'ծայրատեն միտքը։ Եթէ Շիրակացին ծնած ըլլար այնպիսի միջավայրի մը մէջ՝ ուր փոխանակ արեւը Էքսվէյտա՝ կարենար գնալ զոյն, Տրապիզոնի Ս. Եղիշէոսը ո՛չ նուազ նշանաւոր պիտի ըլլար իրմով՝ որչափ եղաւ Պիսայի եկեղեցին Գալիլէոսով։

Հակոդոնայնե՞ր ենթադրել վարի կողմը երկրին՝ որ չատերու համար Մովսէսի չենած տապանակին ձեւն ունէր՝ վտանգաւոր էր արդարեւ, ինչպես ըսինք, և գայթակղեցուցիչ՝ պարզ հաւատացեալի մը համար։ Նոյնպէս երկրին գնդաձեւութիւնը պաշտպանող փիլիսոփաներն իսկ Բիբլիներու կարգը դասել՝ նուազ անխոհեմ յայտարարութիւն չէր՝ ինչպես համարձակեցաւ ընել Շիրակացին։ Զէ՞ մի որ այդ ամենուն պատասխանը տուած էր արդէն Լակտանտիոս. «Անոնք որ հակոտնայներու գոյութիւնը կ'պնդեն, կ'զբերնա իր Աստուածային Սահմանաբանութիւնի գործին մէջ խնդ ունին՞ արդեօք։ Ո՞վ կրնայ համոզուիլ որ ոտքերնին վեր ու գլուխնին վար մարդեր կան, կամ թէ անէն ինչ որ կեցած է հոս՝ հոն կախուած ըլլայ, կամ անձրեւն ու կարկուտը վեր երթալով իյնան... ալ ինչ հարկ զարմանալ՝ թէ Բաբելոն իր կախաղանաւոր բուրատաններն ունեցաւ՝ որոնք աշխարհի հրաշալիքներէն մին էին, բանի որ փիլիսոփաներն ծուվը՝ քաղաքներ ու լեռներ կ'կախեն։» Օգոստինոս ալ նոյն բանը կրկնեց տարբեր բացատրութիւններով. իսկ Գագայի Պրոկոպիոս եպիսկոպոսն (Զ. դար) աւելի հանճարեղ ձեռնարկ մը գտաւ հակոտնայներու գոյութիւնն՝ ինչպես նաեւ երկրի գնդաձեւութիւնը մերժելու համար. «Եթէ հակոտնայներ գտնուէին, կ'ըսէր նա, պէտք էր որ Յիսուս Քրիստոս անո՛նց ալ երթար» (!)։

Շիրակացին հազիւ զար մը վերջը իրականացաւ երէց մը հակոտնայներու կարծիքին մէջ այլ ընդ այլոյ ենթադրութիւններ ալ մտնելով՝ պաշտպանեց զայն, բայց Պոնիփակիոսի թելադրութեամբ քիչ մնաց որ Պապը եկեղեցական բոլոր պատիւներէն զրկէր զինքը։ Ուրիշներ ալ յետոյ իրեւ կասկածելիներ իրենց հաւատքին մէջ՝ այդ խնդրին վերաբերմամբ դատապարտութենէ զերծ չկրցան մնալ։

Դպրոցական վիճաբանութեան ժամանակավրայ՝ գիտական այսօրինակ վէճեր՝ որոնք Սուրբ Գրքին յայտնապէս հակառակ ըլլալու բնութիւնն այլ եւս չունէին, տակաւ դադրեցան մեզ սպառնացող վտանգներ ըլլալէ։ Մեծն Ալբերտ (ԺԳ դար) ընդունեցաւ հակոտնայներու գոյութիւնը՝ թէպետ և իր կարծիքին դէմ ուժգին դիմուեցան ծիրանաւորն Տ'Այլի և եպիսկոպոսն Տոստատ, հիմնուելով Ս Գրոզոսի առ Հռովմայեցիս թուղթին ԺԵ. Գլ. 18 համարին վրայ. «Ընդ ամենայն երկիր ել բաբրառ նոցա (ատետարանչաց) և ընդ ծոսքս պենչեղաց խօսք նոցա». ու կ'պնդէին՝ թէ կարելի չէր որ ա՛յսպէս ըլլար, այսինքն՝ մինչեւ պենչեղէին ծայրերն աւետարանիչներու խօսքը հնար չէր որ տարածուէր՝ եթէ հակոտնայներ գտնուէին։

Այս ամէն սնոտի ու քմահաճ առարկութիւններուն ջախջախիչ հերքումը տուին աշխարհի չորրէն կատարուած ճամբորդութիւններն և տիեզերագրական գիւտերը։

Վա՜ղ ու մեր հանճարեղ Շիրակացին իր արեւմտեան երազէն խաբուեցաւ, Տիւքիկոսի աւանդական ազդեցութեան լուծը կրող այդ հզօր միտքը՝ տարակոյս չկայ թէ եւրոպական գիտութեան մէջ զուգընթացիկ շարժման հաղորդ պիտի կրնար ընել զմեզ՝ եթէ Լինցի Գիմնասիոնին մէջ աշակերտած ըլլար Քեպլերի մը։

Սակայն՝ ենթադրելով պահ մը թէ այդպիսի պատրաստութեամբ ներկուա՝ աշակերտել ուզած ըլլար Շիրակացին իր շուրջը հաւաքուողները, կրնայ՞ենք վստահ ըլլալ թէ անոնք պիտի չցրուէին իր քովէն մէկիկ մէկիկ, կամ իրենց հասարակ պարապանքներուն հետ պիտի չխառնէին նաև կրօնական ամբաստանութեան մը մռայլառնդ գաղտաները... Ո՛չ, ո՛չ, «ծայրէրն ո՞ ՅԱՆՁՐԱՑՈՂՆԵՐԸ» որոնք Ռաբէի կոչուելու տենդէն բռնուած՝ կ'արհամարհեն խնասք Գէոռ-Ըէ-նը, միշտ միեւնոյն դատապարտութիւնը պիտի կրէին Շիրակացիէ, թէ իսկ անոր Երազը տեսակ մը յայտնո-Ըէ-ն ուզէին մեկնել...

(Մասնաւոր)

Ե. Վ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ՍԳԴ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Օսմ. Կայս. Պանքան պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ 1896 յունիս 1էն սկսեալ Գարաքէօյի զրասենեկին գործառնութիւնները պիտի փոխադրուին կեդրոնական չէնքը։ 3—3

ԻՆՉՊԷՍ ԿԳՐԱՎԵՑՈՒՄ Է ԱՅՍՏԵՂՈՒՆ

Այս անուանի հաստատութիւնը՝ որ ամենամեծ գործարանն է դիրքի տեսակի մը, ուր Եւրոպական նշանաւոր հեղինակներու գրքերուն մեծագոյն մասը կ'տարածուի 100 տարի է ի վեր։ Ամենայն ոք կրնայ ստանալ անվճար ամենամանրամասն տեղեկութիւնները՝ Գրիգորեանի Գրասենեակ՝ Գալաթիոյ Գալաթասարայ 20, Տ. Գ. Գ.

ԿԱՐԾ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՄԷՋ

ԲՈԼՈՐՈՒՆ ՆՈՐ ՄԵԹՈԴՈՎ.

Կուսուցուցի Ֆրանսերէն, Անգլերէն, Գերմաներէն, Իտալերէն լեզուները։ Մասնաւոր դասեր կանոնաւոր օրագրի համեմատ։ Թիմել Մ բարձ Շահնազարի գրասենեակները, Ի Տէլիրմէն Խան, Ղալաթիա։

Ա Պ Ա Ռ Ի Կ

Եւ կանոնիկ պայմաններով վաճառում ամեն տեսակ գրքերու։ Ամենակով ընկերյում գրքերու։ Զոսպանեանի՝ Դուրեանը, Պարոնեանի, Գաբրաշեանի, Պալասանեանի երկասիրութիւնները։

ԴՐՈՇՄԱԳՈՒՂԹԵՐ (ֆոռ)

Ամեն տեսակ ներոպական ոչ շատ հասարակ եւ արուեստեան զրաշմներ կը գտնուին։ Դպրոցական հաստարդներու համար մասնաւոր պայմաններով ընտրուած զրաշմներ կը ծախսուին շատ ածան։ 512 12—30

Վանիպան

ՂԱԼԱԹԻԱ, Յունիս 24 6 Յուլիս 1896

Անուանիկ. եւ Վճարեալ	Տարեկան	Անուանդ Արժեղոց		Ընթացիկ Գիներ
100		Քոնս.Մէրիէ	1%	96 —
100		» » B		25 20
100		» » C		22 10
100	1884	» » D	զոցուած	22 05
100			բացուած	22 01
400			միջոցի	21 39
100			զոցուած	102 25
100	1870	Բուս.եկզ.	բացուած	102 25
ֆր. 500			միջոցի	102 —
Անկ. Վճր.				
20 10	1890	Ցամանիի	1%	80 —
22 11	1869	Քրէտիտ ֆոն. Ց.		7 30
10 5	1872	Ցօս. Ց. տք Շ. է Վ.		4 20
140 140	1878	Լաս.թիամի		54 —
500 300	1889	Անատոլուի (ԲԺմ.	%	606 50
500 500		Երկաթգիրի (Պրմ.	%	315 —
20 8	1882	Թրամուէյ	(Բմ. %	7 70
500 500			(Պրմ. %	189 —
500 200	1883	Օսմ. Ռէժի		15 20
1.40 1.40	1892	Օսմ. Միկալիչ	6%	1 25
11 5½	1893	Օսմ. Ռ.պաշարն. Ընկ.		4 70
500 500	1882	Զրի Ընկ.Տէրբան		383 —

Բաշարներու արժեղոց գիներ 188 —

ԹՈՒՂԹԻ (Բրիմ) ԴԻ ԸՐԱՑ	Ց.Ա.	Ղբշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	4	50
1 ամսուան համար	—	—
1 օրուան համար	1	87½
Դրքոց	—	—
Կանոնիկ (Ալվալէսիզ)	—	35

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՇԱՆԱԳՈՒՐՈՒՆ		
Լոնտոն 3 ամիս	Ղբշ.	110 —
Փարիզ »	Ֆր.	23 90
Վիեննա 8 օրուան	Ֆիորր.	10 90
Պերլին »	Մարք.	28 45

ԹՈՒՂԹԻՆ ԵՐԿԱԹԳԻՐԻ ՎՐԱՑ		
8 օրուան համար 10 հատի	Ֆր.	4 —
1 ամսուան համար	»	— —
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՒ		
Անգլ. ոսկի	Ց. Ա. 100 ղբշ.էն	110 —
20 Ֆրանքնոց		87 18
20 Մարքնոց Գերմանական ոսկի		107 15
Ֆրանկ		51 06
Ռուպլ Ագիպարամ		8 53
Մէճիտիյէ		108 23
Մանր ագծան		103 30
Մէճարիք		97 30
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի Բէրան.		— — 13½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 6 Յուլիս

Քոնսոլիտ Օսմ.	B Կնկ.	Ֆր.	— —
» »	C »	»	20 75
D	(Բացուած	»	— —
	(Փոցուած	»	20 30
Բուլգարի երկաթուղի		»	104 50
Բրլուրիկ		»	450 —
Մարսալիոյ Պարտատոմսագիր		»	483 —
Ցամանիկ		»	3 82 —
Ռէժիի Բաժնեթուղթ		»	351 —
Պանք Օթոման (անուանկն.)		»	572 —
Ռանթ Ֆրանսական 3%		»	101 50
» »	4½%	»	105 25
» Իտալական		»	90 30
Քրլ.տի Լիոնէ		»	782 —
Քրէտիտ Ֆոնսիէ		»	— —
Քոնդու

ՌՈՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրգ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոռսկայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր՝ ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱՆՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած՝	4,000,000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար	63,000,000 ֆրք.
1894ի հասոյթ	24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ	90,000,000 »

Ընդ հ. Գործակալ Թուքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱԻԳԵՐ
Գալատա՝ ճէլալ Գէյ խան, Թիւ 22, 23

Ֆոնիչ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Մանաճիւղ Զալաթիա, Զէոմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԻՐԴԻՆ ՆԻ ԸՆԿ. 521

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋԻՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

"ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000 — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի գար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով ամենահմտ պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի զոհսուց համար։

326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալվածք, կարասիք և առրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ առատագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Զալաթիա, Պանք Օթօմանի՝ Ալի քովը ի Վիթալիս խան, գետնա. յարկ Թիւ 1։

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԼԻՊԱՓԷԼԻ

Իրլանդի Ֆըրգաի հիւմայուն խյմալթխանէի իչուն 312 սէնէսինտէ լիւգիմը օրլան 3000 ատէտ գըրմրգը հիւն գուլաց իչէ մըգտաբը լալ էթ Թային ալընանագ գըրմրգը չէթէ գրմրգը զաթան գըրմրգը չէրիտ սիյակ չէրիտ սկյակ զաթան բիւատէ նէֆէրաթ բիւսկիլիւ ֆէպի զօխաֆ Թապուրլարը էֆրատը չահանէսինէ մախսուսի մավի բիւսկիլ սարըգը զօխաֆ Թապուրլարը էֆրատը միլիլքանէսինէ սկյակ բիւսկիլ գաբօթ բիւսկիլիւ սիւարի բիւատէ մուսիգալարընա մախսուս էֆրատ գօրտօնը մէվզրի միւնագասայա վագ օլունարագ սէնէյի մերգուսէ հագիրներընը 29ընէնը կիւնիւ գարարը գաթիսինին իրաբը մուգարէր օլուսուզընտան իրաբնա Թալիպ օլանլարընը պէհէր ճուման իրէթսի վէ սայր կիւնէրի երլտզ մէվգրի ալիճինտէ պուլունան իյմալաթ իտարէսինէ միւրաճաաթ իրմէրերի իլան օլունուր։ Նօ. 71 3—3

Գէյբզ Գալէֆրախանէ անպարը իչուն լիւգիմը օլուպ մէվգրի միւնագասայա գօնուլան 6000 գրեէյի ճէտնա չիրիչին պէհէր գրեէյի ճէտնաի 3 գրչ. 29 փարատա Թալիպի եօնտէսինտէ օլուպ հագիրները բումիներն 24ւնէնի բազար իրթէսի կի նինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասայը իճրա օլունարագ մէգքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիյէճէկինտէն իրաբնա Թալիպ օլանլարընը մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաքը ումումիէ տայիրէսինէ կէրմէկերի իլան օլունուր։ Նօ. 72 3—3

Նիգամիէ էլպիսէ անպարը իչուն լիւգիմը օլուպ մէվգրի միւնագասայա գօնուլան 4440 գրեէյի աթիգ իզմիտ գըբէզընընը պէհէր գրեէյի աթիգի 17 փարատա Թալիպի եօնտէսինտէ օլուպ հագիրները բումիներն 24ւնէնիւ բազար իրթէսի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասայը իճրա օլունարագ մէգքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիյէճէկինտէն իրաբնա Թալիպ օլանլարընը մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաքը ումումիէ տայիրէսինէ կէրմէկերի իլան օլունուր։ Նօ. 73 3—3

Ապահովագր. ընկերութիւն
ԹՐԻԷՍԴԷ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1831ԻՆ
ՀՐԴԵՀ, ԿԵԱՆՔ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Ընդհ. գործակալ, ԱԼՊԻՐ ՄԻԶՐԱՀԻ
Գալաթիա, Քամանտա խան Թիւ 2
548 14—150

ՊՈՒԼՍԻՒ ԱՆԱՌԱՌԻՆ ԹԵՂԱՒԱՏԸՐԸ

մնակ լուծողականներն առանց խիթի բուժում գլխացաւերու, ջղացաւերու, պնդութեան, ապեռաց ախտութեան եւայլն...

Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, դեղագործ Քանդիլիի քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, 249 370

ՇՈՒՇԵՆԻԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿ ԱՆ ԵՎ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՅԷԼ ԵՒ ԸՆ.
Մարսիլիոյ և Գալաթիոյ
[illegible]

Սնուցուն լոգենաւը հոգբարձութեամբ պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսուն, Կերասոն, Տրապիզոն և Պաթում յուլիս 3ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Մինչեւի լոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի յուլիս 14ին (Ը. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և ապահովագրեալ

Նաւուղէրի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԸՐՊՈՒԼ
Մահմանէ փողոց Թ. 10

33

ԹԱԳՈՒՆ ՀԻՄԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ
ՓՈԲՍԻԼ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ—ԷՄԸՐԻ
Մինչեւ այսօր ծանօթ հակամիկրոնգարորբոքային դեղերուն են հզօրը։ Ապահովապէս չատ քիչ օրուան մէջ կը բժշկէ։

Զգուշանալ կեղծերէն։ Կը վաճառուի ամէն դեղարաններ և դեղավաճառանոցներ։

dépôt général:
S. Negri & Cie.
521 11—52 VENISE

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

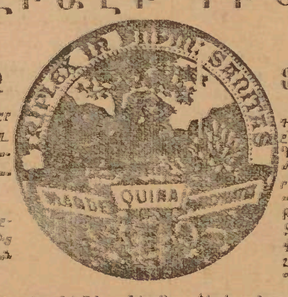

ԳԻՆԱՑՈՎ ՄՍԻ ՀԻԻԹ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

Ամենալաւ կազդուրիչն զոր պարտի գործածել Ապաքինողները, Կիսերը, Կանայք, ոսկրաթաւալմ Տղաներն և ամեն փափուկ անձիք։

Բաղխանալ Մկանց և Զբաղարի ու Ուղիներու գրգռութեանց կազդուրեցնող և զարգացնող յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ, ամենն ազատ գինի մի միայն է, ընդդէմ Ալեան տկարութեան, Գիշերութեան, Թոքախտի, Սաստիկ ամեն ցաւերու, փորկարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Զգային ուժեղատութեան ամեն վիճակներուն որոց չատերը չարաչար կերպիւ տնիծակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Վիքթոր Հիւկօ փողոց, 14—ԼԻՈՆ 334

Գործակալ և միակ ասատգրագէտ ի Կ. Պոլիս ՕՍԻՆԻՔ ԲԱՆԿԻՆ Գալաթիա, Մահմանէ, Թիւ 86։ Փոքրաչափ կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

ԼՍԿԻ—ՇԵՂՐ ԸԼԿԸՆ ԳԻՆ

ԵՐԹ				ԴԱՐՁ			
ԿԱՅԱՐԱՆ		Կարգ. Թ. 212 Ատամ Առտ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		Կարգ. Թ. 221 Ատամ Իրկ.	
		Ժ.	Վ.			Ժ.	Վ.
Էսկի-Շեհրէ	մեկն.	12	—	Ըլկըն	մեկն.	12	—
Կեօքէճ քըրըք	»	12	49	Զավուչմը քէօյ	»	12	48
Սապանճը քընար	»	1	41	Ազարի քէօյ	»	1	46
Այաճոնտ	»	2	40	Ագ չէհրէն	»	2	41
Զըքբուրլէր	»	3	27	Եսարիան	»	3	9
Տէօնէր	»	4	28	Իսկոզլու	»	3	43
Իշտանիյէ	»	4	59	Զայ	»	4	43
Ղազլը կէօլ Համամը	»	5	25	Պէօյիւք Զօպանլար	»	5	40
Համամ	»	5	40	Աֆիոն Գարա Հիսար	»	6	31
Աֆիոն Գարա Հիսար	»	6	22	Ղազլը կէօլ Համամը	»	7	11
Պէօյիւք Զօպանլար	»	7	3	Համամ	»	7	20
Զայ	»	8	6	Իշտանիյէ	»	7	47
Իսկոզլու	»	9	8	Տէօնէր	»	8	25
Եսարիան	»	9	38	Զըքբուրլէր	»	9	25
Ագ չէհրէ	»	10	12	Այաճոնտ	»	10	19
Ազարի քէօյ	»	11	—	Սապանճը քընարը	»	11	10
Զավուչմը քէօյ	»	11	57	Կեօքէճ քըրըք	»	11	55
Ըլկըն	ժամն.	12	42 իրկ.	Կախի-Շեհր	ժամն.	12	42 իրկ.

ԻՍԿԻՒԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իզմիրէն	Կոնիայէ	Կոնիայէն	Իզմիրէ
11 —		11 20	
11 30		11 50	6 25 գիշ.
12 —		12 20	7 35 գիշ.
12 30		12 45 Դուզկն.	7 40 գ.
1 —	6 30	1 20	8 20
1 30	6 50 գիշեր.	1 — Վոսփ.	9 —
2 —	7 50 գ.	1 50	9 40
2 30	8 50	2 25 Դապ.	10 15 գրդ.
3 —	9 35	2 50 Վոսփոր	10 30 Տէրպ
3 15	9 45 Տէրպ.	3 —	10 40 գրդ.
3 35 Տէրպ.	10 05 գ.	3 45	11 —
4 05	10 35 գրդ.	4 — Տէրպօճ	11 25 գրդ.
4 20	11 — գրդ.	4 25	11 30 Տէրպ
4 45 Տէրպ.	11 — Տէրպ	5 5	
5 —	11 20	5 50	11 55
5 40	12 05	5 45 Տէրպօճ	12 15*

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իզմիրէն	Կոնիայէ	Կոնիայէն	Իզմիրէ
11 15		11 30	6 25 գիշ.
12 —		12 40	7 5 գիշ.
12 45	8 50 գիշ.	1 5	7 40 գիշ.
1 30	8 — գիշ.	1 — Վոսփ.	8 20
2 10	8 45	1 50	9 —
2 45	9 30	2 20 Դապ.	9 45
3 15	9 45 Տէրպ.	3 —	10 15
3 15 Տէրպօճ	10 15	3 45 Վոսփ.	10 50 Տէրպ.
4 —	10 35 գիշ.	3 45	10 40
4 30	11 — Տէրպ.	4 30 Տէրպօճ	11 30 Տէրպ.
5 25	11 10	4 45	11 20
4 45 Տէրպօճ	11 45	5 30	11 55
6 —	12 5	5 45 Ֆլրպօճ	12 15

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԻԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

1 30 Հարէմէն Սալամանգ բացի կիր. է)
4 — » » բացի ուր. է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 18 Կամուրքէն Հարէմ Սալամանգ բացի կիր. է
3 45 » » » բացի Ուր. է
10 10 » » » անտի Սալամանգ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալամանգ (կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԻԼԷՍԻ ԵՒ

ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՄԻՋԵՌ ԿԱՌԱՔԱՐԱՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիլտարէն Դապանաչ Սիրբէճի
4 45 Իսկիլտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիլտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիլտարէն Սիրբէճի
4 — Սիրբէճէն Իսկիլտար
5 45 Սիրբէճէն Դապանաչ Իսկիլտար
10 30 Սիրբէճէն Իսկիլտար
11 30 Սիրբէճէն Դպ. Իսկիլտար

Մասն.—Գոր մրգապատ եղած ատեն, լոգենաւ չրնենար գտնուած տեղը պիտի մնան։

COMP. RUSSE
ED NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթեւեկութիւնք

Բ. 24.6 Օսէյայի սուրճանգամ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գ. 25.7 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրճանգամը ժամ 2ին յետ միջօրէի, Փիրէոսի ճանապարհով

Դ. 26.8 Մուրճանգամ դէպի Փոր-Սայիդ նաւատանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։

Գ. 26.8 Մեծաստարայի սուրճանգամ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Օշ. 27.9 Օսէյայի սուրճանգամ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

Ուշ. 28.10 Ալեքսանդրիոյ Սուրճանգամ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւատանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱՋԹ.—Յունիս 23.7, երեքշաբթի օրը Գ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւատանգիստները մեկնող գլխաւոր Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Իզմիրի, Պէյրութի, եւ Բոր-Սայիտ գալով շարունակեն։ 268

HAMBURG MÜNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ	» 10,025,000
Տարեկան հասոյթ	» 23,250,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մէքենաներ և բանուորներ և տարա մէջ գտնուած վնասներ և գրաստներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌԼԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Գալաթա, Պահէճ—Փաքրու, Ալանքատան խան. 12, 13, 14

Շէնքերի վոսվոսութեան պատճառաւ, ԷՖՍԲՈՐԴ ՎԷՐՊԱՆՏի մասնաճիւղը ի Զալաթիա, Թիճարէթի խան, Բերչէմպէ Բազար, կը ծանուցանէ թէ գինեցու մեծ զեղչ մը պիտի ընայ չարժիչներուն, ցորեն լուալու մեքենաներուն, ձուլածոյ գլանիկաւոր աղօրիքի, ալիւրի մաղարանի, մաքրիչ-օդածծիչի, ճախարակներու, դաշնակներու, դրամարկղներու և այլնի վրայ, որք կը գտնուին յիշեալ ընկերութեան կ. Պոլսոյ մատնաճիւղին Ցուցադրութեան մէջ։

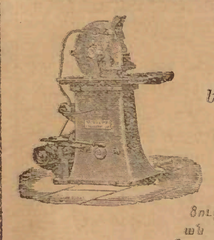

ԷՖՍԲՈՐԴ ՎԷՐՊԱՆՏ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԴՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ծուրտարագործութեան այլ նիւթերուն Զալաթիա, Բէր. Էմկէ Բազարը եւ Մէճիտէ փողոց, Թիճարէթ խան [Նախկին կիզրոնատեղի Ռիմիի]

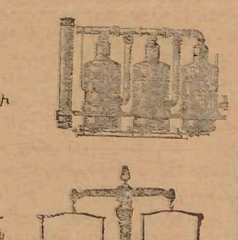

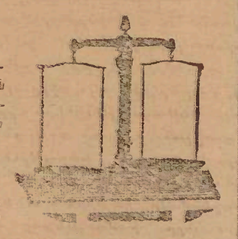

Մեծ մեքերը զանազան մեր նաւերու, որք են շղանշարժ մեքենայ, կազով ու քարիւղով շարժող մեքենայ, որոց մին շարժման կը զարուի նեղ յանախորդն ուզէ։ Գարշ քարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 բիլոկրամ կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարատ։ Եր գտնուին նաեւ նախարարկներ, ծայրագ մեքենաներ, բերան բացող մեքենաներ, երկաթեղինկէ եւ ջանդրաքարտէ թիթեղաձեւներ, Ինքնաշարժուձեան, զարդնուձեան, կոպզարարուձեան, ատաղմագործուձեան մեքենաներ, շրմաններ, հերկագործական մեքենաներ, շաղաս, գերմանական երկանէ գերանիկներ, ասֆալտ, խայծգնանաւոր քարգեն, խոհանոցի սնօռք, կազի լամբարներ, նեմրէի կ. գմանք, պիսիրէդ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

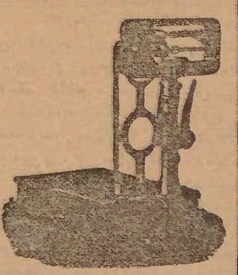

Մասնաճիւղ
ԱՔՅՆԷ, Սոփոլլու փողոց, 11 [Նախկին Գորատ Աքէնքի]

Կեդրոնքներ
ԻԵԼԱՆԿ, Թոփհանէ Քաղ, Գիրնոն, Բիլուտոն փող.

Գործակալութիւնք

Սեկլան Կ. Իզմիր	Մերսին Հալեպ	Գերոնդ Դամասկոս	Գազա Եռաս

Բորֆու, Զանդա, Բազրաս. Քարսմաղալ, Շիրա, Զոլօ, Ալեքսանդրիա, Գահիրէ։ 360

EMULSION SCOTT

(ԱԳՈՂԻ ՕՀԼԵՐԷԿ)
ՄԱՐԻՒ ԶԳԵՆ ՕԼՈՒՅՑ ԻՆԴ,
Իր-ֆիտ ու չէլ և տարով
Գազատաեալ մեռած ՄԷԳԱՆ և ՊՕՏԷՆՏԻ
ի Նիւ-Եորք։

Կարիք չունի ախորժահամ է
Մարդ մեռած հում իւղի բոլոր յատկութիւններն ալ, իրօրինակներու յատկութիւնն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց Ռազիտութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է. ախորժ համ ու հոտ ունի, գիւրամարս է. և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղաւորաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԱՍԻՐԵԼ

ԱԶԳ

ՅԱՅՈՒ ԷՖ. ՍՈՒՐԻԱՍԵԱՆ կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութիւնն թէ իւր Թագաւոր խանի մէջ ունեցած գինիի Տէրունական անգամ փոխադրուած է Կալաթա Զիւլֆիարի փողոց Եսատ Ֆիզզատին խանի նեղքին Թիւ 2 մէմերոնցն։

Գիներնը արժանացած է Օսմանեան Իֆթիխարի և Զեքաւէթի ու Պուլկարիոյ առաջին արժանի Մետալներու։ Սոյն մէրտոնօքին մէջ կը ծախուին իւր չինած Գարաթի տեսակ տեսակ գինիներ սեղանի, մոնուանդ հիւանդաց համար հին գինիներ, գնահատուած երեւելի բժշկաց կողմէ, տակառով, քարով և չիրովն նոյնպէս բարդերը խոզդէ եկած Մատիքա և Գարաթի Տիպրէի Տիւզ օղի, որ փափկամարսակաց կողմէ արդէն գնահատուած են։

645 6—50

ՆՈՐՈՒՂԵՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԷՏԱՔԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի երթեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ Ծովու նաւատանգիստներուն (երթուղարձին հանդիպելով ի Հալբ)։

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարտիիսէ մեկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ մարտ, սկսեալ ապրիլ 18էն, դէպ ի Գիրէոն, Իզմիր, Տարտանէլ, Ս. Գրիգոր, միւս շաբաթն, ապրիլ 25էն սկսեալ, դէպ ի Քանաքալէ, (Փոփհիսակի Քալամաղա) Շիրա, Մէչանիկ, Քալամա, (Փոփհիսակի Տէրէ-Ագաճ), Տարտանէլ, Ս. Գրիգոր։

Ս. Գրիգոր մեկն. մի դէպի Մարսիլիա, Հալբ, Լոնտոն, ամեն հինգշաբթի, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէրէ-ագաճէն (փոփհիսակի Քալամաղա) Մէչանիկէն, Շիրէն, Քալամադէն (փոփհիսակի Քանաքալէ) ապրիլ 24էն սկսեալ եւ միւս շաբաթն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Գիրէոնէն, ապրիլ 30էն սկսեալ։

Բաց ասար, ամեն տասնհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 23էն սկսեալ Սուրիոյ գոնն շրջենալը Ս. Գրիգոր գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Գիրէոն դանպիրալ։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Ապրիլ 30էն սկսեալ, հինգշաբթի ամեն տասնհինգ օրը Ս. Գրիգոր մեկնում դէպ Իզմիր, Լուդոս փոփհիսակի Սամսուն) Գէրլուա (ուր պիտի հանդիպի նաւին, Բօր-Սայիտ, Ալեքսանդրիա, Մարսիլիա զայրդ սուրճանգամին) Լարնաքա, Սուրիական եզերքը, նորէն Գէրլուա, Բօր-Սայիտ. Ալեքսանդրիա, Մարսիլիա։

ՕՏՏՈՄ-ԼՈՎԱՐԻՈՅՄԻՑ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հալբէն, Մարսիլիէն եկած սուրճանգամներով։ Ս. Գրիգոր մեկնում կիրակի իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 19էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼՅՈ-ԳԱԼԱՏԱՅԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ տասնհինգօրեայ Լոնտոնէն, Հալբէն, Մարսիլիէն եկած սուրճանգամներով։ Ս. Գրիգոր մեկնում կիրակի իրիկուան ժամ 4ին, դէպ ի Սմիռնա, Գիրէոն, Տրապիզոն եւ Գաթում ապրիլ 27էն սկսեալ։ 425

ՄՈՍ
ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ, Գլասգով, Մէնչէսթէր և Մէ- Մանչ գէպ- Բանալ [illegible]

Ամսական	Թոնաժ	Ամսական	Թոնաժ
Ռամսէս	3000	Գիլաս	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2100
Թէլպոր	3000	Սամարիս	2250
Գեանորուս	3000	Բէրա	2250
Տարոս	3000	Մէրինա	2000
Սամանի	3000	Նամարդի	1500
Մարիանա	2500	Գիրէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ
Ալիթոլ խան
ՃՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
330 31, Ճէլալ Սարդիր Լէվերբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ